

14de Aarg.

1883.

25de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af A. Thronsen.

31te Januar. — 2det Hefte.

Decorah, Iowa.

Vaa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the P.-O. at Decorah as 2nd class postal matter.

„For Hjemmet“,

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

Det indeholder et afvejlende og omhyggelig udvalgt Væsestof, bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Missionsberetninger, Reisebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyre- og Planteliv samt **Fortællinger, Digte, Gaader og Blandinger.**

Det udkommer med to Aft i Omflag to Gange om Maanedens (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forud. Dermed er ogsaa Portoen betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit. Penge sendes helst i Money Orders, Drafts (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sikre. Nye Subscribenter behøve at melde sig snarest muligt.

Adresse: N. Thronsdren, Box 1014, Decorah, Iowa.

Vil man benytte anden Mand's Hjælp til at indsende Penge, da se til, at Vedkommende er paalidelig.

7 forudbetalte Exemplarer sendes 1 Aar for \$12.00.

Ældre Bind af „For Hjemmet“, se sidste Side.

Landleege J. L. Taylor garanterer enhver en tyn- dig og omhyggelig Udførelse af alt til Aaget henhørende Arbeide for moderat Betaling. Speciele Omhu anvendes paa Bevarelsen af de naturlige Tænder. Alle Guldfyndninger udføres efter nyeste Methode og saa billigt som Arbeide af bedste Slags kan gøres.

Office over Ben Bears Clothing-Store,

Decorah, Iowa.

J. J. D. Gremm

sælger

Pianoer, Orgler, Violin-Strenger, Sy-Maskiner, Olie, Naale etc.

a bedste og billigste Slags, saa billigt, som det kan sælges.

Se ind til ham, førend De afflutter Handel med nogen Anden.

~~~~~
Pianoer og Orgler stemmes, og Arbeidet garanteres.

Office i C. B. Shepards Juveler-Butik, en Dør Syd for Leonards Bog-Store ligeoverfor Postofficeet.

19

DECORAH, IOWA.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

14de Marg.

31te Januar 1883.

2det Hefte.

Thorvaldsen og hans Kunst.

(Efter et Foredrag af Martin Hammerich.)

(Fortsættelse.)

Alexander den Stores Rige blev splittet efter hans Død og tilsidst opløst af Romerriget. Da Romerne erobrede Grækenland, slæbte de, blandt andet Krigsbytte, ogsaa skønne Kunstværker med sig fra de græske Byer og stillede dem op i deres Stad, eller nye, som de fik daanede efter dem. Her gif det nu lidt efter lidt tilbage med Kunsten, men langsomt: græske Kunstnere holdt Verksteder i Rom, Romerne havde selv en vis Dygtighed til at se og fremstille, og bleve de nye Arbejder tilsidst ringere, saa vare i alt Fald de gamle, og hvad man havde fra Grækenland, endnu i Behold. Men da endelig Rom blev lagt øde — vore Fænder Gotterne vare med at hærje Staden —, bleve Oldtids Mesterverker sonderlaaede og begravede i Gruset af de stolte Bygninger, de havde smykket. Det var som om alle Kunstværker skulde udryddes af Jordens Overflade. Det skede ogsaa næsten bogstaveligt. Men under Jorden, dybt under Jordens Overflade, havde adskillige ligesom gjemt sig. I de senere Aarhundreders Løb bleve mange af dem fundne

og opgravede, hele eller i Brudstykker, andre bleve fundne rundt om i Italien, ligesom vi her i Landet kan finde Danefæ (o: Statte, som graves op af Jorden) fra vore nordiske Forfædre, og lidt efter lidt bleve de indkjøbte af Paver og Tyrster, bl. A. i Rom, og opstillede i rige Samlinger.

At saadanne Kunst-Samlinger, med Marmorbilleder af hedenste Guddomme, Sagnhelte og berømte Mænd fra Oldtiden, mange Salefulde, findes een paa Capitolium — det er ikke længer nogen Fæstning; en anden endnu større Samling er tæt ved Pederskirken i Pavenes Slot (Vatikanet). Nogle enkelte Billedstatter fra Oldtiden staa frit ude paa Torve og Pladser. Da Thorvaldsen kom til Rom, havde man begyndt at faa Dinene op for Skjønheden i disse Kunstværker; den forrige Slægt havde ikke rigtig forstaaet at statte dem.

Foruden de tallose græske og romerske Billedhuggerarbejder, i alle Storrelser, er der i Rom ogsaa Malerier at se, ikke fra Oldtiden, men fra den christne Middalalder, da Malerkunsten blomstrede

i Italien i flere hundrede Aar, samtidig med at Reformationen var i Gjære i det nordlige Europa. I Pavens Slot ved Peterskirken er der paa Væggene i flere store Sale malet skønne Billeder af Kirkens Historie; i mange af Paladserne er der Samlinger baade af Marmorarbejder fra Oldtiden og af Malerier af italienske Mestere. Og næsten i alle Rom's 365 Kirker finder man bibelske og andre hellige Billeder, som staa paa deres Pladse over Højalteret eller ved de mange Helgeners Altare, især Malerier. Der var i den senere Middelalder ogsaa italienske Billedhuggere, som havde efterlignet de gamle græske; i en anden af Italiens Byer (Hovedstaden Florents) blomstrede en Tidlang Billedhuggerkunsten ved Siden af Malerkunsten, og i de romerske Kirker findes nogle enkelte udtryksfulde Billedstøtter fra den Tid, men dog mest Malerier.

Man kan ikke gaa mange Skridt i Rom uden at træffe Noget, som er værdt at se.

Væreaar i Rom.

Efterat Thorvaldsen senere var bleven en berømt Kunstner, spurgte de ham engang i et Selskab, hvad Dag han var født; han vidste det ikke, „men,“ sagde han, „den 8de Martz 97 kom jeg til Rom, og det kan jeg kalde min Fødselsdag; — paa den Maade bliver jeg jo en hel Del Aar yngre.“ Siden mindedes hans Venner aarlig hans „romerske Fødselsdag“, foruden Fødselsdagen den 19de November, og de havde Grund dertil: sin meste Tid har Thorvaldsen levet i Rom, og derved er han bleven baade den store og den berømte Mester, han var.

Da han kom dertil som ung Mand 1797, er det vel gaaet ham som de fleste

andre Kunstnere: han har studset ved alt det Nye og Store, han saa, og har følt sig nedtrykt, modløs ved disse fuldendte Mesterværker i den Kunst, han vilde udøve, men ogsaa opløst af dem. I nogen Tid gik han omkring og saa. Det var just ikke nogen heldig Tid at komme til Rom: flere af de berømteste Marmorværker laa indpakede for at føres som Krigsbytte til Paris; endnu var der dog Saameget tilbage og det Øvrige i Afstobning. Det Første, han derefter tog sig for, var at skjærpe sit Øie og øve sin Haand ved at efterdanne i Ler nogle af Oldtidens ypperste Billedstøtter og Brystbilleder. Han huggede ogsaa Noget i Marmor, Noget han ikke havde faaet Øvelse i hjemme. Utmellem udførte han Billeder af egen Opfindelse; Udstilligt slog han istykker, naar det blev færdigt: han syntes ikke, det var godt nok.

Til at klare sine Fordringer til et Billedhuggerarbejde havde Thorvaldsen Granstningen af Oldtids Kunstværker: deres Enfold og Størhed, deres Livsfriskhed og fordringsløse Jndestemte med hans egen medfødt Natur; derfor blev han saa levende berørt af dem. Men nogen Nutids Mester at lære hos, havde han ikke. Italiens og tillige Europas navnkundigste Billedhugger Canova, der havde Verftied i Rom, kunde han ikke slutte sig til. Der var i Canovas fine Marmor-Arbejder noget Indtagende, men altfor megen Zienslyst, om man end allerede i dem sporer den opvaagnende Sands for det Skønne, som den blev vakt ved Beskuelsen af Oldtids Monstre. De foregaaende Slægter af Billedhuggere, siden Kunstens Blomstring og Afblomstring i Middelalderen, havde tabt disse Monstre af Snye, og Billedhuggerkunsten var længe i Forsald. Der er Billed-

støtter nok fra Forfaldets Tid, snart voldsomme — med fortrukne Miner, vredne Stillinger, Hvirvelvind i Klæderne eller de sidde i Kruser „som Raalblade“ —, snart mere tamme og smægtende; men indbyrdes ligne de næsten alle hverandre, og man bliver lige hurtigt fæd af begge Slags. I Kunstskolerne blev Tidens forstruede Smag opelsket og videre forplantet lige indtil Thorvaldsens Tid; han har senere selv gjort sig lystig over, hvorledes hans Tegninger efter skønne Gipsafføbninger vare blevne ubarmhertig rettede, fordi han havde aftegnet, hvad der stod for ham, og ikke forstaaet at give Arme og Ben „dette akademiske Sving ligesom en Sabel“. Nu var der imidlertid udenfor Kunstskolerne begyndt et Omflag i den hele Betragtning af Billedhuggerkunsten. Hjer en lærd tydsk Oldgranster, *Winkelmann*, havde ved hjælp af Kunstsamlingerne i Italien grundigt undersøgt Levningerne af den græske Kunst, dens Emner, dens Grundsætninger, dens Udvikling i Tidernes Løb, og oplyst den ved lærde Berker, der vare oversatte baade paa Fransk og Italiensk. Han var død for længere Tid siden, men hans Tanker om Kunsten levede efter ham og vare i Omfløb. Hidtil var det dog mere Oldgranstere og Kunststere end Kunstnerne selv, der hylbode disse frugtbare Tanker, og hos mangan alvorlig Kunstner, som var gjennemtrængt af dem, havde de ikke rigtig sat Frugt. En saadan Kunstner, personlig knyttet til Winkelmann, var den danske Billedhugger *Wiedewelt*, der var Thorvaldsens Lærer paa det øverste Trin af Kunstskolen og bl. A. har udført en af de fire Statuer til Frihedstøtten: „Trostab“, i hvidt Marmor; paa sine Lærlinger synes han ikke at have haft nogen ledende Indflydelse.

af personlige Bekjendte i Rom var der to Landsmænd, begge ældre og tydsdannede, der har hjulpet Thorvaldsen frem paa hans Vej: den ene var Oldgransteren *Joega*, født i Danmark, en varm Beundrer af den græske og ægyptiske Kunst, som han begge kjendte grundig, og en streng Dommer over de Nyere; den anden var Maleren *Carstens* fra Slesvig. Allerede i tidligere Aar havde Thorvaldsen og hans Venner haft meget at tale om den høitbegavede *Carstens*, der ikke havde kunnet trives ved Kunstskolen i Kjøbenhavn, havde brudt med den skolerette Undervisning derhjemme og de herskende, søgte Smagsregler, og siden haft meget at kæmpe med Misjendelse, Nød og Sygdom. I Rom traf han ham selv, nedbrudt og døende; han ordnede hans tanferige, aandfulde Tegninger, som vise tilbage til Oldtidens og Middelaalderens store Mestere, eftertegnede nogle, fuldførte andre, og dem, han fik i Gie, har han gjemt mellem sine kjæreste Kunstskatte.

Under disse mangehaande lærerige Granskninger og forberedende Øvelser i sin Kunst blev Thorvaldsen jevnlig forstyrret ved Uroligheder i Byen, som dengang stod under de fremmede Franskes Herredomme, og han blev flere Gange hjemløst af Feber.

Imidlertid var det ene Aar gaaet efter det andet. Det Lidet, han aarlig sendte hjem til Kunstskolen af nye smaa Arbejder, blev rost; men nu var hans Reisetid snart udloben, og inden han kom hjem, vilde han saa gjerne prøve sine Kræfter paa et større Arbejde og vise sine Landsmænd, hvad han havde lært. I et Brev hjem skriver han ved denne Tid: „Kunsten bliver mig dagligen kjærere, skjønt jeg tillige dagligen mere indser, hvor langt jeg endnu er borte fra den Fuldkommenhed, som fin-

des i de Mesterstykker, jeg her har for Dinene." Det er den sunde Følelse hos den, der har et høit Maal, og det er en Ydmøghed, som hjælper frem mod Maalet. Han fik en Tanke, et indre Syn af, hvad han vilde fremstille, og begyndte.

Men et Billedhuggerarbejde er ikke at løbe til.

En Billedstøtte.

Sæt, det skal være en Billedstøtte (en Statue) i Legemsstørrelse og forestille f. Ex. en døende Kriger, et Barn, som leger, en from Kvinde bedende, hovedsommelst. Først gjælder det om, at Kunstneren ved nøie, hvad Skikkelse det skal være, lidt ældre eller lidt yngre, smækket eller fjeldig, i hvad Stilling den skal staa, høiet til den eller den Side: den mindste Forandring giver et andet Billede. Naar han har sin Tanke i Hovedet, moden og levende som et Frø, der vil spire, maaſte ogsaa har tegnet den i Durrids paa et Blad Papir, gjør han gjerne et lidet Udkast i fint, ættet Ler: det er et billigt og et villigt Stof, let at forme med Fingrene og en glat Pind. Undertiden maa han gjøre flere forskjellige Udkast, inden han faar frem det, han vil; undertiden har han det strax som ved en Indsigelse.

Nu skal han derefter udføre det i Legemsstørrelse, endnu i Ler. Naar man vilde bygge en stor Skikkelse med Arme og Ben alene af Ler, vilde den snart falde sammen: han maa stive den ligesom med en Benrad af Jernstænger og Jernbaand, hvorpaa han kan kline Leret fast. Saa begynder da Kunstnerens Arbejde med at udforme og gennemføre, hvad han havde i sin Tanke og ofte kun løselig havde angivet i sit Udkast, gennemføre det i ethvert

Lem paa Legemet, enhver Muskels Spænding eller Hvile, i Ansigtets Udtryk, i Klædebonnet, hvor Folderne maa falde anderledes ved en hurtigere end ved en langsommere Bevægelse, — og Alt dette saaledes, at Skikkelsen har Form og Liv, fra hvilken Side man ser den. Her er meget at betænke, meget at vove, forkaste, forandre; stadig bliver Naturen taget paa Naad, ved Hjælp af en „Model“: et velskabt Menneske, i den Stilling, der skal afbildes. Naar endelig Billedet er færdigt og vel iſkæts, er det en Glæde, hvor levende det tager sig ud i dette blaa-graa Ler med den milde, fugtige Glands.

En kort Tid kan Leret staa sig ved at bestænkes og holdes fugtigt udenpaa; men det begynder snart at tørre ind, slaa Revner, blive skjort: det var et altfor forgjængeligt Stof at gemme sit Kunstværk i. Derfor gaar der Bud efter en Gibser til at helde Lerbilledet over med flydende Gibs, som har den Egenſkab, at det hurtigt startner, og at den ikke svinder ind ved at tørres. Et saadant Overtræk af Gibs maa være forsvaerlig tykt; naar det er tørt, bliver det omhyggelig staaret iſtykker, i saa mange Stykker, at det overalt kan løsnes fra Leret og bindes sammen igjen. I denne hule Gibsform helder man igjen flydende Gibs, og naar den er tør, tager man Formen fra; saa staa Skikkelsen der i Gibs. Den var smukkere i Leret: den hvide Gibs har noget Koldt og Dødt. Og hvad værre er, den er saa skrøbelig, at den neppe taaler et Stød. Derfor sætter Kunstneren megen Pris paa at komme til at udføre sit Billede enten i Malm, helst Bronze*), eller i Sten, helst hvidt Marmor. Men det

*) Billedsjøile-Broncen bestaar sædvanlig af 92 Dele Kobber, 6 Dele Zink og 2 Dele Tin.
Deb.

er kostbare Stoffe, og Udarbejdelsen tager Tid.

Bliwer det *Bronce*, som bedst kan staa sig ogsaa i fri Luft, dannes der en Form, hvori der bliver støbt med det smeltede Metal, en Blanding af Kobber og Tin; siden bliver Billedstøtten fint gaaret efter af Kunstneren med Meisel og med Fil. Alt dette er jo lettere sagt end gjort. Men i *Bronce* tager den sig prægtigt ud, levende næsten som i Leret, og det seige Metal lider hverken af Regn eller Frost og kan trods megen Overlast: vore Forfædre har kunnet bruge det til Vaaben.

Er det i *Marmor*, den skal udføres, bliver der i et af de saa *Marmor*-brud bestilt en Blok saa stor, at hele Skikkelsen kan hugges ud af den. Skal det være smukt hvidt *Marmor*, kan saadan en Blok koste et Tusend Daler; og man er endda udsat for, at der inden i den er skjult blaa Aarer og Pletter, som man opdager, naar det er forsilde. Med Bøssler eller Stude slæbes den. tidt ad daarlige Veie, fra Stenbruddet til Kunstnerens Verksted. Her skal den nu hugges til, først i det Grove. Paa den Gibsfigur, man vil overføre i *Marmor*, bliver der sat smaa Stifter paa de hyderste Punkter, paa Føsen, Fingerspidisen, Albuen, Fodstykket; efter disse Mærker maaler man og hugger løs paa Stenen, hvor der skal tages af. Længere inde igjen Mærker ved hvad man vil have udsparret; det øvrige hugges bort. Noget af Arbeidet kan gøres af Stenhuggere, men forsigtig! Lidt efter lidt begynder da Skikkelsen at „krybe ud“ af den hvide Blok, endnu plump og utydelig, men hvert klingende Slag af Hammer mod Meisel bringer den bedre frem. Af saadanne Slag skal der utallige til; og jo nærmere Fuldbendelsen, des større Varsomhed: den tyndeste Flise, der hugges

af, hvor den ikke skalde, — man kan ikke sætte den paa igen; det gjælder om en Haand, der er fint øvet i at arbejde i Stenen med Meisel, Bor og Rasp, en sikker Haand og først og sidst et sikkert Øie. At saa Alt med, som det var formet i det bløde Ler og derefter afstøbt i Gibs, er noget nær en Umulighed. Men naar langt om længe Billedhuggeren har lagt den sidste Haand paa sit Arbeide, saa staar det der i det skjæreste Stof. Det skinnende hvide *Marmor*, der glitrer og tindrer som Frostfne i Solens Skin, halv gjennemsigtig, hvor det er tyndest, giver Skikkelsen ligesom et forklaret Skjer. Thoraldsen skal derfor træffende have sagt, at en Billedstøtte lever i Ler, den dør i Gibs, og den staar op i *Marmor*. En let og hurtig Opstandelse bliver det jo ikke.

„Jason“.

Det Billede, Thoraldsen havde i sit Hoved, dengang Afreisen nærmede sig, skalde da gennemgaa alle disse Forvandlinger: fra Tanke til Udcast og til udført Billedstøtte, fra Ler til Gibs, saa, om det var muligt, fra Gibs til *Marmor*.

Han vilde fremstille en Helt fra den græske Sagntid, *Jason*. Det første Krigstog, Grækere af de forskjellige Stammer og Landflaber foretog i Forening, var et Tog tilskibs op til det Sorte Hav, for, som Sagnet fortæller, at hente et gyldent Bæderkind, som her blev bevogtet af en Drage; de navnkundigste Helte toge Del i Toget, Anføreren hed *Jason*, og ham lykkedes det at nedlægge Dragen.

Saadanne Sagnetilfælde, ogsaa de yngre Guder, tænkte Grækerne sig letklædte og, naar de traadte handlende frem, gjerne nøgne. Da det græske Folk med

stor Jver dyrkede Legemsøvelser, daglig mødtes paa de offentlige Øvelsespladse og feirede sine store Folkfeste ved sælles Lege, og da Kapløbere, Brydere, Nævekæmpere, for at være frie i sine Bevægelser, lagde Klæderne fra sig, ligesom vi ved Svømning, blev saa at sige hele Folket fra Barns Ben fortroligt med den sundt udvirkede nøgne Menneskestikkelse i dens Liv og Bevægelse; for en græff Kunstner blev det saameget lettere at danne lignende Stikkelser ud af sin Inderbildningskraft, og hans Kunstverk blev igjen lettere forstaaet og paakjønnet. Thorvaldsen vilde fremstille den græste Helt Jason i Legemsstørrelse: en ung, kraftfuld Stikkelse, nogen, med Hjelm paa Hovedet. Spydet over den høire Skulder og paa venstre Arm det lodne Vædestkind; hans Rappe hænger i lette Folder ned ad en Stub, som tjener til Støtte for Kunstverket. Det er i det Dieblig, Jason, efter at have nedlagt Dragen, vil gaa tilbage til Skibet med sit Bytte; for Bortgangen dreier han Hovedet, med et harmsfuldt Seiersblik, som om man saa det slagne Udyr ved Siden.

Denne Heltestikkelse stod for Kunstnerens Inderbildningskraft; han udførte den legemsstor i Ver. Da den efter sex Maaneders Arbejde var bleven færdig, stod den hen i nogen Tid; saa slog han Hovedet af den: han havde ikke Raad eller vel snarere ikke Lust til at faa den afformet i Gips.

Af forstjellige Grunde blev Afreisen udsat fra Tid til Tid. Slægt og Venner i Danmark bleve mere og mere utaalmodige, og Alle spurgte, hvor han dog blev af; men heldigvis var den offentlige Understøttelse hjemmefra bleven forlængert. Henved to Aar efter steg Jasons Stikkelse igjen op for ham; nu vilde han udføre den i overnaturlig Stør-

relse, 4 Alen høj; han begyndte og arbeidede tidlig og silde for at faa den færdig. Denne Gang fik han den frem, som han vilde; den vakte almindelig Beundring. Han havde gaaet saa stille med sine Arbejder, at nogle af hans Kunstfæller, som han daglig spiste med, spurgte ham, om han ikke kjendte en Landsmand af ham, en Danst, der havde gjort den udmærkede Billedstøtte af Jason. Kunstnere og Reisende strømmede til hans Verksted for at se dette „nysskabte Verk af den græste Oldtids Kunst“; den strenge Dommer Zoega gav den sit Bisald; Italiens største Billedhugger Canova udbrød ved Synet af Jason: „Denne Billedstøtte af den unge Danst er i en ny og en stor Stil!“ I et Par Maanedes var den i Alles Munde; Alle beundrede den og berømmede den, men der var Ingen, som havde Raad til at bestille den i Marmor.

I midlertid var nu Thorvaldsens Hjemreise endelig bestemt. Det var i Marts 1803, sex Aar efter Ankomsten; han havde faaet en thdsk Billedhugger til Reiseselskab. Efter Aftale holdt Kudstjen i den tidlige Morgen udenfor Huset; hans Kuffert — der var ikke meget Rejsegods — blev surret paa Vognen; saa kom hans Rejsefælle i det sidste Dieblig og havde ikke faaet sit Pas i Orden. De maatte opsætte Rejsen til næste Morgen, og Kufferten blev taget ned og Kudstjen skjældte. Den Dag skulde det saa hændes, at en reisende Engländer, Sir Thomas Hope, rig og fornem, blev vist om mellem Roms Mærkværdigheder, og at Omviseren ogsaa førte ham til det tarvelige Verksted, hvor Dagens Vidunder var at se. Han betragtede det opmærksomt; saa vendte han sig til den unge Billedhugger, som stod derinde for at tage Afsted med sit Arbejde, og spurgte, hvad

det kunde koste at faa hans Fason udført i Marmor. „Ved dette Spørgsmaal,“ siger Thiele, Fortælleren af Thorvaldsens Levnet, „har han vistnok seet sin Fremtid dukke op som en skibbruden Mand i den vaade Dødsbænk“. Han svarede: 3000 Daler; det var for lidet, Bestilleren vilde lægge det 4de Tusind til, og dermed var Aftalen gjort. Om Hjemreise var der da ikke Tale; Thorvaldsen havde for en længere Tid Midler til at blive i Kunstens Hjem, og Rygtet om hans Fason drog feierligt fra Rom ud i Verden, hvor, heder det, „mange Kunstforstandige allerede i ham hilsende Gjenopretteren af den tabte græske Kunst“.

Med Udførelsen i Marmor af denne Billedstøtte traf det meget længe ud. Først var det de mange Krigsjaar i Napoleons Tid, og at faa Noget sendt til England var der ikke at tænke paa, da al engelsk Eiendom var prisdomt af de Franske. Smidlertid fik Thorvaldsen nye Arbejder, det ene efter det andet eller

flere paa en Gang, og nye Bestillinger, og han gjorde stadige Fremfærd i sin Kunst ved at udøve den som ogsaa ved at granske dens Mesterværker. Thiele, som har samlet og figtet de spredte Oplysninger om Thorvaldsen og derefter fortalt hans Levnet i et Verk med stjerne Afbildninger, siden endnu fuldstændigere (i 4 Bind), besøgte ham første Gang i Rom en Snees Aar efter at Fason var bestilt, og traf ham paa et Stillads, især med at meisle paa Heltens Hænde. Der faldt en Ytring om, hvor kjært det maatte være ham at fuldende et Arbejde, der havde grundlagt hans Berømmelse. „Nei“, svarede Thorvaldsen, idet han lod Armene synke, „nu falder det lidt surt! Dengang jeg gjorde denne Billedstøtte, fandt jeg den god — den er ogsaa god endnu —, men nu kunde jeg dog gjøre noget Bedre.“ Da den endelig var færdig, fik Bestilleren, til Tak for sin Taalmodighed, et Par stjerne Marmorarbejder i Tilgift. (Mere.)

Fra Rom's Katakomber.

Derfor Alt, hvad der hører sammen med Kirkens første Tider, vækker vor Interesse, gjælder det ogsaa om Kunsten, der er en værdig Aabenbaring af den kristelige Aand. Man troede ofte for, at de første Kristne var aldeles ligegyldige, for ei at sige fiendtlig sindede ligeoverfor al Kunst. Men saa var dog ikke Tilfældet. Kjendsgjerningerne fortælle os det Modsatte. Den gamle hedenste græske og romerske Verden satte meget stor Pris paa Kunsten, de store Mindeesmærker, som endnu er tilbage, om de end for en stor Del ligge i Ruiner,

de mangfoldige Kunstværker, som vi endnu har fra den Tid, og som vækker vor Beundring, vidner klart nok om, hvorledes Kunstens Aand havde trængt ind baade i det offentlige og det private Liv, hvormeget Kunsten var blevet en Nødvendighed for Folket. Hvor fattige og ringe er dog ikke den kristelige Kirkes Mindeesmærker fra hin Tid ligeoverfor den gamle hedenste Kunst. Og dog er det disse Begyndelser til Kunsten, der findes i Katakombernes mørke Grav-gange, som i sig bærer Spiren til den senere Tids rige Blomstring.

Vi tør nok antage, at de mere Velhavende og Dannede blandt de første Kristne ogsaa smykkede sine Huse med Kunstreker; deres Husgeraad vidner derom; vi kan endnu se det af de smaa Lamper, som findes i Katakomberne; de pleiede at bære Seglringe, og mange mindre Smykker er endnu opbevarede. Men Hovedstedet for Kunsten er Katakomberne.

At begrave sine Døde var ei alene jødiskt Skik; det samme var ogsaa Tilfældet i Italien, hos Etruskerne og de gamle Romere. Først henimod Slutningen af Republikens Tid og i den første Keisertid blev det almindelig Skik at brænde de Døde. Dog brugte da Romerne tillige at bisætte dem i Ligkister; og de Kristne købte sine Ligkister i de hedenste Magasiner. Men almindeligt var det at brænde dem. Man samlede Asken i smaa Kar, Urner, og satte disse ind i Jordhobninger i Væggen (Nischer). En Forening af saadanne Nischer kaldte man et Kolubarium, d. e. et Duehus, paa Grund af Nischens Lighed med dette. En hel Række af saadanne Kolubarier er bleven opdaget i den senere Tid. Men de Kristne forkastede denne Skik; de har aldrig brændt sine Døde, men altid begravet dem i Jorden eller bisat dem i Stenkister. Derfor anlagde de tæt udenfor Roms Mur vide Begravelses-Pladse, som man kaldte Kometerier, d. e. Soveværelser, eller senere Katakomber eller Hvilesteder.

Sprindelig var det vel enkelte Velhavende blandt de romerske Kristne, som købte sig et Grundstykke udenfor Byen og indrettede det til en Begravelses-Plads, hvor de ogsaa lod sine Troesfæller begrave sine Døde. Det var naturligt, at disse private Begravelses-Pladse senere blev Menighedens Kirke-

gaard. Menighedens Forøgelse gjorde det nødvendigt. Og da den blev delt i flere stedlige Menigheder, fik enhver af disse sig anvist sit Begravelsessted. Kirkegaardene er en eiendommelig Foreteelse i den kristelige Kirke; det er Menighedens Begravelsesplads; de Kristne vil ogsaa være forenede i Døden.

Saaledes gik det da til, at der rundt om Byen dannede sig en Krans af Kometerier i en saadan Udstrækning, at dets Gange med sine mange Forgreninger endog overgik Byens Gader i Længde. Man har beregnet, at denne udgjorde 900 Kilometer. For Tiden kjender man 30 Indgange til saadanne Kometerier, men der var visstnok mange flere. Deres Anlæg er overalt det samme. I den vulkanske Jordbund blev der hugget smale Gange, 2—4 Fod brede og med forskjellig Høide. De første Anlæg var vel større og bredere, men i Tidens Løb blev man nødt til at spare mere paa Rummet, og hertil kom det, at man aldrig igjen aabnede en Grav for at benytte den for senere Døde; man vilde ikke forstyrre de Dødes Ro. Som smale Kjeldergange løb de underjordiske Gallerier mellem de rette Vægge. Kun undertiden fører der et Lyshul op til den frie Luft. I Væggene paa begge Sider er saa indhugget tæt ved hinanden langagtige, firkantede Nabninger, den ene ovenfor den anden, ligesom Skufferne i en Kommode; i disse lagdes saa de Døde; der kunde være 9 saadanne ovenpaa hinanden. Naar nu Liget, svøbt i et Tinklæde, var lagt derved, blev Nabningen tildekkt med en Helle af Marmor, og tættet godt til med Kalk. Undertiden fører Gangen ned i et Kammer eller flere ved Siden af hinanden, stottede med Murværk og Soiler; Sidevæggene er indhulede til kun smaa Nabninger; i Bagvæggen kunde der være en Nische

med en Stenligkiste. Man kan undertiden af Stenbærne ved Væggene forstaa, at enkelte Kammere brugtes til gudstjenstlige Forsamlinger.

I talrige Slynnginger krydsede disse Gange hinanden, saa de bleve rene Labyrinter, Frgange, hvor Enhver var fortabt, som havde vovet sig derned uden Fører. Der gik Trapper ned fra den øvre Gang til en dhyere; og saaledes kan det undertiden gaa ned lig til fem Stokverk i Dyhden. Det er de Dødes Verden, hvori man her vandrer. I enkelte Katakomber er næsten alle Grave aabnede, og man kan alene se enkelte Ben eller Pig; i andre derimod er mange endnu uaabnede og med den gamle Dør, hvoopaa man endnu kan læse den Dødes Navn med Tilføjningen: in pace, d. e. i Fred, og maasse ogsaa med et kristeligt Sindbillede.

Det er med en egen Følelse, at man vandrer i disse mørke Gange, mellem disse uendelige Rækker af Grave, hvis Mørke snarere øges end formindskes ved Børljsets svage Skin. Og dog ligger der noget Oploftende i disse trange Rum. Her hvile de første Aarhundreders Kristnes Legemer; her har de samlet sig forat ihukomme de Afdøde og ved Hjælpsen af den hellige Nadverd; her har vel ogsaa Martyrernes Blod slydt i Forfølgelsens Tid. Saaledes blev Siftop Sixtus i Aaret 258 overfaldt her under Nadveren. Sværdet rammede hans Nakke; 6 Diaconer delte hans Skjæbne. Tre Dage efter fulgte Artidiaconen Laurentius. Afgangen til Kometeriern blev lukket for de Kristne; de maatte skaffe sig hemmelige Indgange og Forbindelser; men selv da var de ikke sikre. De blev overfaldne og dræbte, knuste med Stene eller levende begravne i Katakomberne.

Her findes ogsaa de første Mindesmærker af den kristelige Kunst.

Naar man gaar mellem disse Gange, vil Lyset, som man har i Haanden, her og der paa Døren foran Aabningerne lade En se et indgravet Tegnet eller Billede, eller man kan ved det matte Skin paa Væggen see Die paa Omrids og Farver af gamle Malerier. Hvor gamle kan vel disse være? Den senere Tid har vel ogsaa prydet disse Rum med Billeder, men man kan skjæle mellem de ældre og de yngre. Det er i Særdeleshed Billedet selv, som det kommer an paa; jo bedre det er og jo fuldkommnere dets Behandling er, desto ældre er det; jo mere ufuldkomment, udoortes og stivt det er, desto yngre er det.

Der er i det Hele tre Tidsrum i den gamle kristelige Kunsts Udvikling. Den første omfatter de 2 første Aarhundreder. At der allerede i det første Aarhundrede gaves kristelige Billeder, vides af Pompeji, hvor man har fundet nogle paa Væggen malede Sindbilleder, som efter al Sandsynlighed er af kristelig Oprindelse; og det er vist, at der fandtes Kristne i Pompeji. Det er endnu mere Tilfældet i Rom. Det andet Tidsrum gaar fra det 3die til Midten af det 4de Aarhundrede. Det er Efterligningens Tid. Indholdet af Billederne er det samme som i første Tidsrum, men Udførelsen og Behandlingen er ufuldkomnere og tungere.

Midt i det 4de Aarhundrede skede der flere Omslag i Kristendommens offentlige Stilling; Kirken blev ikke længer den forfulgte, men den fik Magten; Statens Styrrer tog selv ved Kristendommen; den kristelige Religion blev Stats-Religion. Dette viser sig ogsaa i Kunsten. De hemmelige Sindbilleder forsvinde. Ogsaa Formen forandres; det er i denne Tid, at man gaar over

til Mosaiken, at den Stivhed og de tvungne Former begynde, som netop er et Særmerke ved Mosaiken, og da man stræber efter ved Størrelse, Prunk og Pragt at erstatte Indholdets vovende Tomhed.

Det var gammel Skif hos Romerne, at man prydede Boligernes Rum med Bæggemalerier, dels var det Oprin fra de gamle Helte- og Gudesagn, dels var det Landskaber, dels Prydelser, bestaaende af Blomsterkrandsse med Fugle og andre Dyr; og paa samme Maade smykkede man ogsaa de Afdodes Hvilesteder, man vilde gjerne brede Livsglædens Dække over Dod og Grav.

De Kristne beholdt ogsaa denne Skif at pryde sine Afdodes Hvilesteder; man finder her de samme Dekorationer og Farve-Prydelser som i Romernes Kolumbarier. I en af Katakomberne er saaledes Taget bemalt med Vinranke, mellem hvilke Smaaafugle flyve, medens smaa hvidige Stabninger er beskæftigede med at sanke Druer. I en anden Katakombe er Taghvalvingen delt i 4 Afdelinger; den første er prydet med Roser, den anden med Kornar, den tredje med Vinranke og Druer, den fjerde med den altidgrønne Laurbær. Paa Grenene er Fugle og Røder. Disse Billeder skal fremstille de 4 Aarstider. Under er et andet Billede, hoorpaa Høstfolkene skjære Korn og bære det bort. Længere borte i Baggrunden var et Landskab med den gode Hyrde, der hærer et Lam paa sine Skuldre. Saaledes sluttede de Kristnes Kunst sig til den gamle: de kunde jo ikke strax frembringe en ny Kunst. Det er det daglige Livs sædvanlige Kunst, som Kristendommen tog med sig, men de har i disse Farver lagt det evige Livs Tanker. Romerne vilde med Prydelser af sine Grave skjule Dødens Åbor og Gru med Blomster

og brede Glædens Skin derover. Naar derimod de Kristne prydede sine Grave, saa bliver Prydelsen for dem Udtrykket for de evige Tanker, i hvilke de eiede Seiren over Døden og Forvisningen om det evige Liv. Af dette Haab om et høiere Liv, som seierrikt triumferer over al Jordens Lidelse, er den kristelige Kunst født. Den er Troens og Haabets Datter.

Billedsmykkelsen i Katakomberne er snøvert begrænset; det er de samme Tanker, som moder os. Man ser, at det var en bestemt Kreds af Tanker og Forestillinger, hvori man bevægede sig. Men der er dog Forskel i dem: dels er det Symboler, Sindbilleder, Afbilleder af Tanker i bestemte Tegne, Former og Figurer; dels Forbilleder, som er tagne fra det gamle Testamente, og under hvis Form man fremstillede nytestamentlige Begivenheder eller Sandheder; dels er det Parabler, Lignelses-Billeder, hvori Jesu Ord og Gjerninger anvendes for at indklæde Troens og Haabets Sandheder; dels endelig er det ogsaa liturgiske Billeder, som angaa Gudstjenesten og fremstille for os den første kristelige Menigheds religiøse Liv.

Paa Gravstenene finder man foruden en kort Angivelse af den Afdodes Liv tilføjet et Symbol eller Livsbillede. Ogsaa paa Katakombernes Vægge findes de ofte. Et af de ældste og hyppigste er Ankeret, som i Hebræerbrevet (6, 19.) bruges som Billede paa Haabet. Eller der er afmalet en Palmegren eller Oliegren, eller en Due, senere ogsaa Kristi Monogram (Ichtys) og lignende Symboler, som ei behøver nogen Tydning. Det hyppigste er maasse Duen med Oliegrenen, Billedet paa Sjælen, som har Fred. Men ikke mindre hyppig er Fiske. Man ser tydeligt, at de Kristne hndede dette Billedtegn fremfor de andre.

Det var en Gaade eller hemmelig Skrift, hvori de nedlagde sin Troesbelysning, saa at den skulde blive uforstaaelig for Hedningerne. Bogstaverne i det græske Ord ichtys, som betyder Fisk, er nemlig i det græske Sprog Begyndelsesbogstaverne i Ordene: Jesus Kristus, Guds Søn, Frelseren. Saaledes er Fisken den hemmelige Skrift for Kristus. Naar Frelseren siger til Petrus: Jeg vil gjøre Eder til Menneſte-Fiskere, saa laa det ogsaa nær at fremstille de Kristne selv under Billedet af Fiske. Nogle Gange finder man ogsaa Billedet af en Fisker, der drager en Fisk op af Vandet.

Men Billed = Frydelsen krævede en mere omfattende Fremstilling af den kristelige Tro. Ligefrem at fremstille de hellige Kjendsgjerninger vogtede man sig for. Man indklædte dem i det gammeltestamentlige Forbilledes Ælor. Det er en bestemt Forestilling af gammeltestamentlige Forbilleder, som møder os i Katakombernes Malerier. Fremfor Alt er det Fortællingen om Jonas, hvorledes han kastes i Havet, sluges af Fisken og igjen kastes op paa Landet. Betydningen ligger nær. Det er Jndklædningen af Kristi Død og Opstandelse, som igjen er Forbilledet for vor Opstandelse. Et andet hyppigt gjentaget gammeltestamentligt Billede er Moses, der slaar paa Klippen med sin Stav, — et Billede paa Kristus, som har aabnet det levende Vands Kilde for os, for at vedervøge os til det evige Liv. Fremdeles finde vi: Noah i Arken, de tre Mænd i Ildovnen, Daniel i Lovegruben, en Gang ogsaa Jsaks Dfiring og en Gang Maria med Barnet med Stjernen over sine Hoveder, hvorpaa Profeten Esaias viser hen.

Hertil sluttede sig de nytestamentlige Fremstillinger, hvori Jesu Ord eller Handlinger anvendes som Belysning =

Billeder paa kristelige Sandheder. Det hyppigste af alle Billeder er den gode Hyrde. Man ser, hvorledes Belysningen om den gode Hyrde, der fører sin Hjord paa de gode Græsange og søger efter det tabte Faar, var trængt ind i Hjertet. Det er Frelseren, de afmale i dette Billede. I de første Billeder fremstilles Hyrden som en stæglos Ungling, forst senere fremstillede man Kristus med Stjæg og som den ældre. Den hengivende og sørgende Hyrdetrofak, den Fortabtes Frelse og Tilbagebringelse, denne Grundtanke i det kristelige Billede var ganske fremmed for den gammel-hedenske Kunst, om den end undertiden fremstillede Merkur med et Faar paa Skuldrene. Der er en ny Sjæl i det gamle Klædebon, denne Tanke om den guddommelige Kjærlighed, som er aabenbaret i Jesus Kristus for at søge og frelse det Fortabte.

Ofte er ogsaa fremstillet Lazarus's Opvækkelse. I et trangt Gravkammer viser Lazarus sig staaende, indspøbt som en Mumie, foran sees Kristus med en Stav, Sindbillede paa Magten. Billedet fremstiller Kristenhaabet, Livets Seier over Døden. Flere Gange se vi ogsaa de Vise fra Østerland, som ofre sine Gaver til Barnet paa Marias Fang, et Billede paa Hedningernes Omvendelse til Kristus i denne Hedenstafets Førstegrade. Eller vi se, hvorledes den Værkbrudne bærer sin Seng, eller den jamaritanste Kvinde ved Brønden, eller Kristi Daab; altsammen Billeder, som angaa Kristi Frelsergjerning.

De sidstnævnte Billeder danne Overgangen til de saakaldte liturgiske Billeder, som give os et meget interessant Indblik i de første Kristnes religiøse og gudstjenstlige Liv. Her er de religiøse Handlinger, som fremstilles, ifklædte et sindbilledligt Klædebon og mere antydede

end virkelig fremstillede. Det er Bonnen, Daaben, Nadverden og Kjærlighedsmaaltidet.

Meget ofte se vi paa Billeder fra de 2 første Aarhundreder en bedende Kvinde, efter gammeltestamentlig Skik med op-løstede Hænder. Med denne bedende Kvinde menes den kristelige Menighed. Vi kan heraf se, hvilken Betydning Bonnen havde for den første Kristenhed; den kristelige Menighed er fornemmelig tænkt som bedende, hvilket den jo ogsaa altid maa være.

Blandt de kirkelige Handlinger er Daaben og Nadverden fremstillet i Billeder; i et Billede se vi en Drengs Daab, i et andet en Fjfter fremstillet, der drager en Fjst op af Vandet; eller ogsaa Kristi Daab selv. I Vandet, som Moses slaar ud af Klippen, ligger ogsaa Hentydning til Daaben. Og naar Noahs Ark afmales, saa mindes vi den Sammenligning dermed, som Petrus i sit 1ste Brev (3, 20. 21.) anstiller mellem Frelsen ved Arken og Frelsen ved Daabens Vand.

Til de ældste Billeder hører ogsaa Nadverden. Her er det et Billede, som vækker Opmærksomhed. Paa et lidet rundt Bord ligger Brød og Fjst. Billedet paa Kristus. Ved Siden af staar en Mand i den gamle Bismandsklædning, som breder sine Hænder velsignende derover. Paa den anden Side staar en bedende Kvinde. Det er Nadverden, som her fremstilles, dog ikke selve Handlingen, men Tanken i den. Manden forestiller det kirkelige Embede, som forvalter de jordiske Elementer, Kvinden er Menigheden, som tager Del deri med sin Bon. Men den hellige Spise selv er Kristus. Ofte se vi ogsaa Fremstillingen af selve Maaltidet. En Kreds af Gjæster ligger efter gammel Skik rundt om Bordet; Brød og Fjst

staar foran dem, og de æde deraf. Jøie vi saa hertil Billeder fra den følgende Tid, der fremstille Underet i Orkenen, hvorledes Kristus bespisar de mange Tusinde — Kurvene med Brød staa foran Bordet, Kristus berører dem med sin Stav —, saa kan vi klart se, at der hermed henpeges paa Nadverden.

Det Samme er Tilfældet, naar Karrene ved Brylluppet i Kana, som minder om Vandets Forvandling til Vin, er afbildede. Vi se, at Daab og Nadverd er de Kristnes hellige Feste.

Men paa de senere Billeder, især i Gravhøvsvingerne, se vi ofte Kristus siddende mellem de tolv Apostler, Læreren blandt Disciplene — Billedet paa Ordet. Paa de gamle Mosaiskbilleder fra det 5te og 6te Aarhundrede er Kristus ofte fremstillet med Skriftrullen i sin Haand og omgivet af Symbolerne paa de fire Evangelister.

Af alt dette kan vi vel sige: den Verden af Tanker og Følelser, som faar sit Udtryk her, er ogsaa vor, det er bekjendte Egne, hvori vi bevæge os, naar vi vandre om i hine den første Kristenheds Gravsteder.

En Ting er det dog, som vi ikke finde, nemlig Fremstilling af den lidende Frelser, eller af Martyrernes Lidelser. Man vilde ikke fremstille dette, fordi man ikke vilde forherlige Lidelsen og Døden, men Seieren. Der er kun et Billede, hvorpaa er fremstillet to Kristne, der staa for den hedenste Dommer for at forsvare sig, medens Anklageren fjerner sig. Men man kan endnu se den Glæde, som ligger i de Kristnes Ansigt. Det er ikke Lidelsen, men den seirende Bekjendelse, som er fremstillet. Kristi Død vilde man ikke fremstille, fordi man i Særdeleshed vilde forkynde Livet paa Dødens Sted.

Betragte vi den hele Række af Billeder

der, saa er det fornemmelig en Tanke, som kommer frem i dem alle: Forløsningens Tanke. Det er den forløsende Magt i Guds Søn, den forløsende Kjærlighed i den gode Hyrde, Forløsningens nye Livskræfter i Sakramenterne og i Ordet og den endelige Forløsning i Opstandelsen og det evige Liv.

Saa mørke da end de Steder er, som den første kristelige Kunst har smykket, Billederne selv tale Fredens og Glædens Ord og forkynde det nye Liv, som er aabenbaret i Kristus.

I de hedenske Gravskrifter finde vi ofte det letsindige Tænkesæt eller den fortviolede Klage. Men her er Fred og Glæde. Efter Angivelsen af den Afdødes Navn er tilføjet: in paroe, d. e. i Fred; dette Ord er Særmerket for de kristelige Grave. Medens Verden udenfor opfiger de Kristne Freden, er de i Glæde visse paa Freden. Der ligger

noget Nørende deri, at de Kristne selv i Forfølgelsens Tider tog sig Tid til at pryde de Steder, hvor deres Døde laa. Og aldrig er det Bedrøvelsens eller Utaalmodighedens eller Bitterhedens eller Bredens Aand, som taler ud af disse Billeder, men Troens glade Forvisning om Frelsen og det frimodige Haab om det evige Liv. Det er en snever Kreds af Tanke, som møder os i disse Billeder, og Udførelsen er ikke sjelden barnlig; men vi vende gjerne tilbage til den første Ungdoms Dage. Manden afslægger vel det Barnagtige, men i Barnet ligger dog Spiren til Manden. Den kristelige Kunst har udfoldet sig til en ny Verden af Former og Farver og naaet en høj Fuldkommenhed. Men i Katakombernes mørke Gange og i deres saa ofte barnlige Billeder ligger den første Begyndelse til den senere Tids Mesterværker.
(Æsning for Folket.)

De assyriske Udgravninger og det Gamle Testamente.

(Efter Pastor J. W. Eichsens Bearbejdelse af en Afhandling af Rudolf Bubenieg.)

II.

Vi vende os nu til selve de Paralleler med den hellige Skrift, som de assyriske Mindesmærker frembyde. Den første angaar Stabelfesberetningen. Den assyriske = babyloniske Stabelfesberetning, som vi nedenfor gjengive, er efter orientalske Lærdes Formodning bleven optegnet omkring Aar 2000 f. Chr. Man formoder endvidere, at den stammer fra Landet U, der, ligesom i Bibelen, kaldes Chaldæens Ur, Abrahams Hjem. Af saa meget større Interesse bliver Sammenligningen mellem den og den

hellige Skrifts Fortælling. Blandt forskellige Stabelfesberetninger, som de assyriske Mindesmærker give os, vælge vi den fuldstændigste. Dog er ogsaa denne meget ufuldstændig og brudstykkeagtig. Flere hidhørende Tavler ere tabte. Det vigtigste af det, som er bevaret, lyder saa:

1) Da Himmelen oventil ikke var dannet, — 2) og en Plante ikke var fremspiret paa Jorden nedentil, — 3) ogsaa Vandenes Dyb ikke havde gjenembrudt sine Stranker: — 4) Mum-

mu-Tiamat var deres alles Moder. — 5) Hine Bande bleve i Begyndelsen ordnede; men — 6) et Træ var ikke voxet frem, en Blomst havde ikke udfoldet sig. — 7) Da Guderne endnu ikke vare fremstaaede, ingen af dem; — 8) en Plante ikke var voxet og Orden ikke eksisterede; — 9) ogsaa de store Guder bleve skabte; — 10) Guderne Kachumu og Kachamu lode dem komme. . . . — 11) og de voxede. . . . — 12) Guderne Sar og Kisfar bleve skabte — 13) en Række af Dage og en lang Tid forløb. . . . — 14) Guden Anu. . . . 15) Guderne Sar og. . . .

Eigenerfor dette Stykke af den asyriske Tradition stille man nu Bibelens Begyndelsesord, hvortil det skal svare: „I Begyndelsen skabte Gud Himmelen og Jorden. Og Jorden var øde og tom, og der var Mørke over Afgrunden, og Guds Aand svævede over Vandene. Og Gud sagde: der blive Lys! og der blev Lys.“ Hvilken Majestæt, hvilken Dyrbde, hvilken ædel Simpeltet ligeoverfor den asyriske Forvirrethed!

Had der desuden findes opbevaret af mindre hidhørende Brudstykker, kan saa vanskeligt tydes, at det ikke kan komme i Betragtning.

Af særegen Betydning er en Tavle, hvis Indhold svarer til Beretningen om den fjerde Stabelsesdag. (Tavle No. 5). Den indeholder Følgende:

1) „Brægtigt var Alt, som var bragt istand af de store Guder. — 2) Stjernerne, bestemte han, skulde fremtræde i Dyrns Stikkelse; 3) for at bestemme Aaret ved Jagttagelse af deres Constellationer — 4) ordnede han tolv Maanedere (eller Tegn) af Stjerner i tre Rækker — 5) fra den Dag af, da Aaret begynder, indtil Slutningen. — 6) Han afgrændsede Vandrestjernerens Stilling, for at de skulde skimme i sine Va-

ner; — 7) saa at de ikke skulde anrette Skade eller ødelægge Nogen. — 8) Guderne Vels og Heas Stillinger bestemte han hos sig selv. — 9) Og han aabnede de store Porte, som vare skjulte i Mørket, — 10) Skillevæggene var faste til Hoire og Venstre. — 11) Han lod det syde i dets Masse. — 12) Guden Uru (Maanen) lod han komme frem; han bestjærmede Naiten, — 13) ogsaa for at sætte ham til Lys om Natten indtil Dagens Frembrud, — 14) for at Maaneden ikke skulde lide Afbræk og dens Varighed være regelmæssig. — 15) Ved Maanedens Begyndelse, ved Nattens Frembrud — 16) bryder dens Horn igjennem for at skimme paa Himmelen; — 17) paa den syvende Dag begynder den at udvide sig til en Kredts, — og strækker sig videre henimod Morgendæmringen. — 19) 20) Da Guden havde dannet Samas (Solen), stjon paa Himmels Horizont, i Osten og — 21) . . . til Kredtsløb var Samas fuldendt.“

Dette Brudstykke svarer altsaa nærmest til, hvad Bibelen beretter om Guds Gjerning paa den fjerde Stabelsesdag: „Og Gud sagde: der bliede Lys paa Himmels udstrakte Befæstning til at stille mellem Dagen og mellem Natten, og de skulle være til Tegn og til bestemte Tider og til Dage og til Aar. Og de skulle være til Lys paa Himmels udstrakte Befæstning til at lyse over Jorden. Og det stede saa. Og Gud gjorde de to store Lys, det store Lys til at herske over Dagen, og det lille Lys til at herske over Natten og Stjernerne. Og Gud satte dem paa Himmels udstrakte Befæstning til at lyse over Jorden og til at herske over Dagen og over Natten og til at stille mellem Lyset og mellem Mørket, og Gud saa, at det var godt. Og der blev Aften, og der blev Morgen fjerde Dag.“

Blandt de flere herhenhørende Brudstykker er der endnu en Tavle, som indeholder nogle forstaaelige Notitser. De angaa Dyrenes Stabelse (Tavle No. 7).

1) Da samtlige Guder havde stabt. . . . — 2) prægtige vare de vældige Uhyrer . . . . — 3) da lode de levende Væsener blive til . . . . — 4) Markens Kvæg, Markens Dyr og Markens Kryb . . . . 9) . . . . og Guden Ninsitu stabte to . . . .

Dette er Bibelens sjette Dag: „Dg Gud sagde: Jorden udgive levende Væsener efter deres Slags, Kvæg og Kryb og Markens Dyr efter deres Slags, og Kvæget efter dets Slags og alt Jordens Kryb efter dets Slags, og Gud saa, at det var godt.“

Endelig fremgaar det af et Brudstykke, som endnu ikke er offentliggjort, at de enkelte Stabelses-Altter fremstilles som umiddelbare Resultater af Gudernes Befalinger.

Tilrods for denne gammelbabyloniske Traditions fragmentariske Karakter kan man dog paavise visse Punkter, hvori den kommer de bibelske Grundtanker meget nærmere, end alle hidtil bekendte Paralleler. For det Første foreligger ogsaa her sex Stabelses-Altter, selv om Ideen om en egentlig Stabelse i sex Dage endnu ikke træder tydelig frem.

Det ovenfor meddelte Brudstykke af den første Tavle, den babyloniske Theogoni (o: Gudelære), danner Indledning. Den 5te Tavle svarer til Bibelens fjerde Stabelsesdag; Tavle No. 7 svarer til Bibelens sjette Stabelsesdag, saa at man maaste tor formode, at hver enkelt Stabelses-Alt er bleven optegnet paa en Tavle for sig, og at Rækkefølgen — saa synes det ialfald ifølge de Fragmenter, som ere opbevarede — har været den samme som i Skriften. Virkelig fortæller da ogsaa Tavle No. 8 om Menneskets Stabelse.

Den formelle Overensstemmelse lader sig efterwise endnu videre. De Ord: „og Gud saa, at det var godt,“ som hos Moses stadigt vende tilbage ved hvert Dagverts Afslutning, komme ogsaa her igjen i lignende Form, dog ikke efter, men foran de respektive Stabelses-Altter.

„Prægtigt var Alt istandbragt af de store Guder“. „Prægtige var de vældige Uhyrer“; og: „Du gjorde Himmelen skøn“, heder det paa et Brudstykke, som hører til den samme Række. — Man lægge ogsaa Merke til Dyrerordenens Inddeling: „Kvæg, Markens Dyr og Kryb.“ Om Menneskets Stabelse siges derimod her Intet. Tavle No. 7 bryder af midt i Fortællingen: „Guden Ninsitu (den, som siden kaldes Hea) stabte to . . . .“ heder det; men Verbets Objekt er endnu ikke fundet.

Endelig har man gjort opmærksom paa, at Ugens Inddeling i syv Dage er af babylonisk Oprindelse; efter en af Assyriologen Smith funden Kalender har Maanedens været delt i fire Uger, og hver syvende Dag er betegnet som en Dag, paa hvilken intet Arbejde skal gøres.

Vende vi os nu fra disse formelle Overensstemmelser til de Paralleler, som selve Indholdet frembyder, saa finde vi, at ogsaa ifølge Indskriftene danner den usformede Verdensmasse og Vandene, over hvilke Morket hæver (den bibelske Beretnings Tohu Wabohu), ligesom det Moderstjod, hvoraf Verden under den efterfølgende Stabelse fremgaar. Af Vandenes Dyb (det hebraiske Tehom) stiger Alt frem som af det assyriske Tiamat, „alt det Stabtes Moder“. I væsentlig Overensstemmelse med 1 Mos. 1, 14—19 Tavle No. 5. Den Tjeneste, Himmellegerne skal gjøre, er paa begge Steder den samme: „at bestemme Aaret ved sine Konstellationer“,

heder det i Indskrifterne; „og de skulle være til Tegn og til bestemte Tider og til Dage og til Aar“, heder det i Skriften. Uru, Maanen, „Mattens Lys“, bliver stadt „for at regjere over Matten“, og først derefter Samas, Solen, „for at straaie paa Himmelen“. At Maanen paa denne Maade gaar foran, er begrundet i det ašsyriske Pantheons Rangforholde. Guden Uru er her en af de ældre og hoieste Guddomme; Samas er hans Søn, følgerlig staar Uru over Samas, Maanen over Solen.

Lad os nu prøve at vurdere den ašsyriske Beretning i dens Giendommelighed. Først er det da let at se, at denne urgamle Stabelsberetning frembyder saa paafaldende Overensstemmelser med den (i skriftlig Form langt senere) hebraiske Fortælling, som ingen anden lignende Urtradition hos noget Folk. Overensstemmelsen angaar ikke blot, hvad der er sandjeligst ioinesfaldende, men tildels ogsaa de dybere liggende Tanker. Men det er endvidere klart, at disse Ideer om Stabelen samtlige stamme fra en Urtradition, hvis reneſte Skikkelse findes i Bidelen. Ingen vil nemlig kunne bestride idetmindste Muligheden af, at denne Hovedjag i Urtraditionen, Beretningen om Verdensskabelsen, har været Abraham bekendt. Men hvordan man end vil tænke sig Forholdet mellem Beretningen i Geneſis (1ste Mosebog) og den babyloniske Tradition, saa viser det sig dog ſtrax, at de ašsyriske Indskrifteres Beretning hviler paa en afvigende religiøs Grundtanke. Her (allerede i Indskrifterne af ældſte Datum) er det antropomorſittisk*) udviklet. Af de ašsyriske Inſcriptioner kan man ſe, hvorledes

Gudsertjendelsen formorkes i ſamme Grad, ſom Folkene vende ſig bort fra Gud og Hans Tjeneste, og Gudeſagnene blive ſtedſe mere fantaſtiſke. Vi komme her til det vigtige Reſultat, hvortil Betragtningen af andre hedenſke Folks Kosmogonier (o: Læreberetninger om Verdens Stabelſe) ligeledes føre, at der i Lobet af et Folks hiſtoriske Udvikling indtræder en Fordunkling af dets religiøſe Ertjendſe. Straalerne fra den guddommelige Ur-Mabenbaring viſe ſig gjennem den mythologiſke Aands Prisma i ſtedſe urenere Brydning, ja hin Ur-Mabenbarings Tanker forvanſtes, indtil de tabe ſig i de meſt abſurde Monſtroſtiteter (o: urimelige Vanſtabninger), og dette deſto mere, jo længere Udviklingen er fremskreden. Men da er ogſaa den Tilbageſlutning berettiget, at jo længere tilbage i Tiden Sporene af et Folks Gudsertjendſe lader ſig forfølge, deſto enklere, mere uforvanſtede, renere vil man finde dem at være. Jo hoiere man altſaa ſtiger op i Tiden, jo mere man kan lade Reſlexionen (o: Eſtertanken) ſøge tilbage til det, ſom ligger forud for Folkeneſ Deling i de enkelte Familier — til de enkle Folketredſes oprindelige Enhed, til den oprindelige endnu ſammenhængende Urſlagt, — deſto ſtørre vil Muligheden være for at komme til at erkjende Ur-Religionen. Ur-Stammens religiøſe Overlevering viſer ſig, ſom Max Müller forſt har efterviſt, i ſtedſe mattere og mattere Aſglands i de forſkjellige Folkereigioner, ſom er uledede fra den. Thi diſſe rette ſig i Aarenes Lob uvilkaarligt alt mere og mere efter Mængdens ſandſelige Foreſtillinger. Religionen ſaar alt mere Udvorteshedens grove Karakter, ifores ſandſelige Foreſtillingerſ Dragt og taber ſaaledes mere og mere ſin hoiere, overſandſelige Enhed.“ Religionſhiſtorien viſer os altſaa ikke

*) Her: Menneſketanter er blandede ind i den oprindelige, guddommelige Sandhed.
Red.

en fremadskridende Bevægelse i den religiøse Erkjendelse, en Fremadskriden fra det mindre Aandige til det af Aand mere Gjennemtrængte. Udviklingen gaar den modsatte Veie. Der finder ingen Opadstigen Sted, men en Nedgang. Den religiøse Tanke fordyber ikke, aandeliggjor ikke mere og mere: den forvandskes, sandseliggjøres, drages mere og mere ned i Udortesheden. I Analogi med den Darwinistiske Evolutionsteori har man i vore Dage dannet den meget hndede og gangbare Theori, at „de for det Religiøse særligt anlagte Semiter“, „Bærerne af den religiøse Tanke kat' exocheen“ (o: i fortrinlig Grad), siden Abrahams og Mose Tid har arbeidet sig frem fra polytheistisk Raahed til den rene, aandige, monotheistiske Gudserkjendelse*). Historien fortæller os noget Andet. Jødernes egne historiske Skrifter (det gamle Testaments Bøger) viser os, at de trods den fra Forst af givne monotheistiske Erkjendelse, stadigt havde at kæmpe med Fristelser til polytheistisk Forvandsning af sin Gudsbevidsthed. Og under denne historiske Proces viser det sig, at de slet ikke er i Besiddelse af „det monotheistiske Instinkt“, som man behager at tillægge dem; de er nemlig ude af Stand til at frembringe en eneste selvstændig Gudsstiftelse. Deres polytheistiske Forvandsninger (fra Dommeriden af) er intet Andet end Vaan fra Kabaolens, fordi de selv manglede særligt Ansæg til mytologisk Digtning, til at digte op en Religion. Sagen er ganske simpelt, at de kun har bevaret den Religion, som var dem givet. Den oprindelige Folkereligion var altsaa ikke polytheistisk Naturdyrkelse, ud af hvilken Læren om den

eneste Gud skulde have udviklet sig. Tværtimod: ved Udviklingens Begyndelse stod den monotheistiske Tanke.

„Monotheismen“, siger Max Müller, „er ældre end Polytheismen, og gjennem den polytheistiske Taaage (i Vedas) fremglimter Erindringen om den eneste, uendelige Gud.“

At dette har været den historiske Udviklings Gang, og at Gudserkjendelsen, som ovenfor sagt, fordunkledes, efterhaanden som Folkene vendte sig bort fra Gud, saa at „den uforkrænkelige Guds Herlighed blev forvandt til Lighed med Billedet af et forkrænkeligt Menneske“, dette synes ogsaa for Afskyrernes Bedkommende at fremgaa af følgende Tanke-række.

Paa et Brudstykke af en Lertavle, der ligeledes tilhører den Række, som omhandler Stabelsen, og som af Afskyriologerne anses som „et Stykke urgammel Tradition“, læses Følgende:

„1) Hver Dag skal Du nærme Dig til din Gud, — 2) Offer, Mundens Bon, Redstaber . . . — 3) skal Du i Grefrygt bringe din Gud. — 4) Hvad som helst der tilkommer et Væsen, som er guddommeligt. — 5) Anraabelse, Ydmyghed, Ansigtets Redboielse, — 6) Jld (?) skal Du bringe ham og yde ham Tribut, — 7) og tillige som er guddommeligt være hellig i Guds frygt. — 8) Frygten for Gud skal Du ikke slippe . . . — 9) i Frygt for Englene skal Du leve. . . .“ o. s. v.

Den forstyrrede Tilstand, hvori denne Tavles Linier befinde sig, gjør naturligvis, at man ikke med Sikkerhed kan bestemme de ovenstaaende Ord's Mening. Men Ideen om en Gud synes dog her at sinne frem, medens den ellers er fremmed for Indskrifterne. Den senere Flerhed af Guder ser man her Intet til; Bel, Samas, Hea, Sin o. A.

*) Polytheister, Afgudsdyrkere, saabanne som have mange Guder; Monotheister o: som tro paa en Gud.

nævnes ikke; der tales kun om „Gud“ i og for sig. Senere, da Ašyrerne og Babylonierne systematisk havde udviklet sit Pantheon*), hævdede deres religiøse Anskuelse sig kun i spag og ubestemt Aenselse til Jdøen om en Gud; den tilhører den ældste Tradition, og man kan være tilbøielig til (med Dunder,

*) Pantheon o: et Tempel for „alle Guder“. Neb.

Lenormant og Andre) at slutte, at oprindelig har ogsaa Babylonierne eiet den rene, usfordunklede Forestilling om en Gud. „Den høieste Gud“, siger Lenormant, „det første og høieste Princip, Tilværelsens Ophav, der, 'fra hvem alle de øvrige Guder stamme', var Jhu, altsaa, som Navnet selv angiver, 'Gud' kat' exocheen. Han er den Æneste og den Gode. Begge disse Betegnelser findes udtrykkelig i Hele-Judskrifterne.

Skovlillierne.

(Fortsættelse.)

„Hvor er da Bogen?“ spurgte jeg. Diebliffelig holdt Susette den op mod mig, og jeg saa, at det blot kunde være et ganske lidet Uddrag af den hellige Skrift, saasom den hele Bog var høist fire Tommer i Omfang; desuden var den gammel og bar Spor af hyppig Brug. Jeg forstod snart, at det hele Optrin kun skrev sig fra de ondskabsfulde Følelser, som Alle nærrede mod den Lille, siden man kunde gjøre saa meget Opstuds over en Ubetydelighed, hvilket den Kirke, hvortil jeg dengang horte, ikke ansaa for overensstemmende med Klogskab. Mit Svar var derfor: „Lad Fru Bule saa Bogen; imorgen skal jeg gaa hen til hende og tale med hende derom.“

Bed dette Svar haabede jeg at stille begge Parter tilfreds, men jeg havde taget feil. Neppe horte Aime, at hendes lille Bog skulde leveres til Fru Bule, før hun faldt paa Kne, løstede Hænderne op mod mig og raabte, medens Taarerne strømmede ud af hendes Dine:

„Kjære Fader! Gode Fader Raffre! Baalæg mig den strengeste Bød, lad mig leve et helt Aar paa Vand og Brød, men tag ikke fra mig min Bog, min fjære lille Bog! O, tag ikke fra mig det Bedste af Alt, jeg har!“

„Mit fjære Barn,“ sagde jeg, „tør dine Taarer! Imorgen kan du komme til mig i Kirken og fortælle mig Alt om din lille Bog. Vær ikke bange for, at jeg ikke skal være retfærdig mod dig!“

Med disse Ord lod jeg den lille Pige gaa, skjøndt jeg godt følte, at jeg hverken havde tilfredsstillet Anklagerne eller den Anklagede.

Tidligt den næste Morgen blev det meldt mig, at Fru Bule onskede at tale med mig, og da jeg indfandt mig hos hende, udøste hun sit Hjerte for mig med følgende Ord: „Kjære Fader, mine Elever har i den senere Tid voldt mig megen Uro og Bekymring. Der var, som De ved, en Tid, da vi nød en Fred og Ro, som desværre nu er bleven os ganske fremmed. Jeg var dengang —

her traadte Laarverne hende i Dinene — stærkere og dygtigere end nu og kunde bedre bære min Stillings Besværligheder. Hver af Dagens Timer bragte mig dengang nye Glæder, og hver Forandring medførte sin særegne Behagelighed; Børnene indsendt sig fornøiede til Undervisningen og var atter fornøiede, naar Fritiden kom, og de kunde more sig med sine muntre Lege. Naar en af dem forjaa sig, saa sølte Alle sig skamsulde; fik en af dem Ros, saa glædede Alle sig, var en af dem syg, saa ytrede Alle sin hjærlige Deltagelse, fik en af dem en Gave, saa fik Alle godt deraf. Men nu har desværre Alt faaet et andet Udseende. Jeg hører ikke Andet end Ytringer af Misundelse og Uvillie. Roser jeg et Barn, saa føler et andet sig krænket derved; revser jeg en Feil hos en af Smaa pigerne, saa triumfere tyve Andre. Hvad Enhvers Stræben gaar ud paa, er ikke at opføre sig godt, men ved et kunstlet Væsen og sine Manerer at kunne høve sig over Andre. Mit Hus, der før var et Fredens Hjem, er nu blevet en Stueplads for alle onde Lidenskabers.

„Kan De ikke gjætte Grunden til denne Forstyrrelse af Deres huslige Fred?“ sporede jeg; „skulde De ikke have været uheldig i Valget af Lærerinde?“

„Froken Victoire er en dygtig og danned Dame,“ svarede hun. „Hvo ved, om jeg vilde faa nogen bedre, om jeg afstedigede hende? Men nu vender jeg mig til Dem, gode Fader! Mine Børn skal gaa til Skrifte idag, og jeg ved, at De vil være dem en tro og from Raadgiver. Jeg nærer det Haab, at det vil lykkes Dem ved Formaning og Tilrettevisning at sjerne Ondet.“

Kort efter denne Samtale lod jeg Eleverne falde til Skrifte, hvilket foregik i Kirken. Fru Bule var tilstede under Handlingen, men holdt sig i saadan

Afstand, at hun ikke hørte Noget af det, som blev sagt. Som Skriftefader har jeg faaet høre mangen sorgelig, ja, mangen skrækkelig Hjemmelighed, og skjønt jeg ikke mere tilhører den romersk-katholske Kirke, vilde jeg dog nu ikke for nogen Pris misbruge den Fortrolighed, som dengang blev skjænket mig som Prest. De Skriftemaal, som Fru Bules Elever aflagde, var imidlertid af den Art, at det ikke kan drage de ringeste ubehagelige Følger efter sig, om jeg meddeler dem her, for at mine Læsere kan kaste et Blik i de unge Pigers Hjerter. Jeg vil dog indskrænke mine Meddelelser om det, der foresaldt mellem mig og Eleverne, til de tre, hvis Navne jeg har nævnt, og som jeg har nærmere beskrevet.

Suzette var den første, som kom til mig, da jeg havde indtaget min Plads i Skriftestolen, og jeg mærkede strax, at hun havde grædt. „Du er bedrovet, min Datter,“ sagde jeg venlig. „Hvad er Aarsagen dertil? Naabne nu dit Hjerte for mig og vær vis paa, at det Raad, jeg vil give dig, vil sigte til dit sande Vel.“ Neppe havde jeg sagt dette, før hun brød ud i Laarer og i den lidenskabeligste Tone fortalte mig, at man gjorde hende Uret i Anstalten, og at fornemmelig Francisca var den, af hvem hun maatte lide mest. „Francisca“, sagde hun, „der engang var min kjæreste Veninde,“ er nu bleven min værste Fiende, og det af lutter Skinsyge. Mange finder mig smukkere end hende, og det kan hun ikke taale. Derfor hader hun mig, lader ved enhver Anledning sin Uvillie gaa ud over mig og lurer altid med et speidende Die paa den mindste Feil i min Opførelse for derpaa strax med spulig Glæde at gjøre Alle opmærksomme paa den og gjøre en stor Forbrudelse af enhver Bagatel.“

Jeg vil ikke gjentage Alt, hvad jeg

svarede paa dette. Mine Formaninger kan vel i enkelte Stykker have været gode nok, men de var blandede med de Bildfarelsler, som jeg dengang var hildet i. Jeg prisfede vistnok den kristelige Kjærlighed og formanede hende til at ove den ligeoverfor sine Kamerater, men for at tilsthynde hende til at stræbe efter denne Dyd, lagde jeg til, at Kjærligheden bevirkede Syndernes Forladelse og skabte det aandelige Liv i Sjælen. Ved denne Paastand satte jeg desværre Næstelsjærligheden i Frelserens Sted og lærte, at gode Gjerninger var istand til at befri os fra Følgerne af vore onde Gjerninger og fra Guds retfærdige Fordømmelse over os, — Noget, som alene Jesus Kristus ved sin Dods Kraft formaar. O, havde jeg blot dengang kjendt og troet det Ord: „Vi ved, at Mennesket bliver retfærdiggjort ved Troen, ikke ved Lovens Gjerninger.“

Susette svarede paa min Formaning med den Aabenhjertighed, som laa i hendes naturlige Karakter. Hun erkjendte, at hun ikke var lidet stolt og ikke kunde taale, at en eneeste af hendes Kamerater blev hende foretrukket, men at hun paa den anden Side ikke kunde lade være at se med Foragt ned paa dem, der stod under hende. Hun tilstod, at Francisca var Gjenstand for hendes Misundelse og Skinsyge, men at hun i sit Hjerte foragtede Andre, blandt hvilke hun nævnte Aime ved Navn. Som Svar paa disse hendes Tilstaelfer forholdt jeg hende Kirkens Lære, at Hovmod var en af de syv Dødsyndes. „Hovmod“, vedblev jeg, „er en taabelig Overvurdering af vort eget Værd, som udspringer af Egenkjærligheden. Denne Dødsynd kan kun tilgives ved Hjertets Sonderknuselse ved Daabens Sakramente og ved Bøden.“

Ved Ordet „Bød“ forfærdedes Su-

sette synlig, ffjont jeg udtalte det i den mildeste Tone. Da jeg mærkede dette, soiede jeg den Forsikring til, at jeg ikke vilde være streng mod hende og vedblev: „Bøden, min Datter, bestaar af tre Dele — Anger, Bekjendelse og Fyldestgjørelse. Angerens Taarer har jeg allerede seet i dine Dine, — (at, det var kun Bredestaarer!) — Bekjendelsens Pligt har du opfyldt, — altsaa er kun Fyldestgjørelsen tilbage.“

„Og hvori bestaar denne Pligt?“ spurgte Susette, idet hun ængstelig afbrød mig.

„J det, som jeg nu vil fordre af dig“ — svarede jeg hoitidelig.

„At, kjære Fader Raffre,“ sagde hun og saa bedende paa mig, „De vil dog vel ikke forlange, at jeg skal bede Aime om Forladelse eller forsjøne mig med Francisca!“ (Baaede dette og mere skulde jeg forlangt).

„For jeg tør meddele dig Absolution,“ begyndte jeg, „maa jeg først fordre af dig den Fyldestgjørelse, som Kirken paahyder, og som bestaar i samvittighedsfuldt at bede de Bønner og gjøre de gode Gjerninger, som Presten paalægger den, der skrifter for ham.“

„Jeg er villig til at fremstige saa mange Bønner, som De maatte finde for godt,“ var hendes Svar.

„Saa være det, min Datter,“ sagde jeg og paalagde hende derpaa at bede, jeg erindrer ikke mere hvor mangfoldige Ave Maria'er og Paternostre den næste Morgen for Messjens Begyndelse, medens hun knælede foran Billedet af den hellige Jomfru, som hang i Fru Bules Værelse. Paa en saa grundsaft Maade søgte jeg at forbinde de dybe Saar, Synden havde tilsoiet hende, men gav derved kun den stakkels Synderinde ny Anledning til at blive tilfreds med sig selv. Jeg havde gnydt Ose i den Tid, som

jeg skulde kvælt, og o, hvor mange tusinde Geistlige gaa ikke frem paa samme Maade!”

Jeg sendte Sufette bort, og den Første, som efter hende kom hen til mig i Skriftestolen, var hendes Medbeilerinde Francisca. Den Besjendelse, hun afslagde, var i det Hele taget en Gjentagelse af Sufettes; ligesom denne havde klaget over Francisca, klagede nu Francisca over Sufette. Dog var Francisca langt mindre aabenhartig i Tilstaelsen af sine Synder, hvorfor jeg fordoblede det Antal Bønner, jeg paalagde hende at fremstige i de mørke Aftentimer, medens jeg lod Sufette bede sine om Morgenens. O, hvor skammer jeg mig ikke nu, naar jeg tænker paa denne Fremgangsmaade, hvorved jeg gjorde Bonnen, der blev den høieste Forret og Livets bedste Glæde, til en Straf!

Efter Franciscas Bortgang sendte jeg Bud efter Aime, men det varede en Stund, inden hun kom, og imidlertid var jeg alene i Kirken. Jeg befandt mig i en sølsom Stemning; Aelser om en stor Omvæltning i mit indre Liv paatrængte sig mig, — Lyd og Mørke syntes at ville begynde sin afgjørende Kamp i mit Hjerter. Stedet, hvor jeg befandt mig, og Alt, der omgav mig, forhoiede denne Stemning. Kirken, en gammel-dags, gothisk Bygning, var rigelig forsynet med Forsiringer, Malerier og Udsjæringer. Det lille Kapel, hvor jeg sad, laa ved Enden af en lang Buegang og var indviet til Jomfru Maria. Intet rørte sig omkring mig, — mit Øre opfangede ingen anden Lyd end Vindens sagte Susen derude mellem Kirkens Taarn og Tinder. Det netop Indtrufne opfyldte min Sjæl, og Sufettes ængstelige Spørgsmaal om, hvilken Fyldestgjørelse jeg vilde fordre af hende, blev saa levende for mig, at jeg uvilkaarlig maatte be-

stjæftige mine Tanker dermed. Det blev mig klart, at den unge Pige ganske naturligt maatte vente af mig, at jeg vilde forlange, at hun skulde forlige sig med dem, hun havde forhyadet sig imod. Allerede den tarveligste mennesselige Fornuft fordrede en saadan Fyldestgjørelse, og de simpleste Begreber om Ret og Uret maatte finde den uestergivelig. Men den Kirke, hvis Tjener jeg dengang var, gjorde ingen strenge Fordringer af den Art, for ikke at gjøre sine Tilhængere mismodige og derved let utilfredse med Kirken selv. I Virkeligheden er der heller ikke Noget, der falder Mennesset tungere, end at ydmyge sig, medens de strengeste legemlige Spørgsmaal kan gjøre det tilfreds med sig selv og helligt i sine egne Dine. — I det foreliggende Tilfælde havde jeg handlet som en samvittighedsfuld Tjener af Pavekirken og trolig iagttaget dens Interesser. Men nu opstod i mit Indre det Spørgsmaal: Har du gjort det Allermindste for at føre et stolt, hovmodigt Hjerter til Ydmyghed? Og fremdeles: Er Kirkens Tugt kun beregnet paa at fremme dens Børns Tilfredshed med sig selv, deres oieblikkelige Velbefindende? Sager den kun at berolige Samvittigheden og dylse den i Sovn, eller anvender den alvorlige Midler for at raade Bod paa det store Onde — Mennessets faldne Natur?

Disse Spørgsmaal greb mig med saa stærk en Magt, at mit hele indre og ydre Mennesske bævede af Forsærdelse, thi det forekom mig paa en og samme Tid som Gudsbespøttelse og som uafviselig Sandhed. Jeg havde voøet i Tankerne at give den Mulighed Rum, at den almindelige, katholske Kirke kunde befinde sig i Bilsfærelse, men paa den anden Side syntes den Stemme, der talte gjennem min Samvittighed og for-

dømte Kirkens Fremgangsmaade, at være Guds Stemme. I min Angst gjorde jeg Korsfets Tegns, saa op til den hel- lige Jomfrues Billede og tilraabte det Engelenes Hilfen: „Hil være dig, du Benaadede! Herren er med dig, du velsignede blandt Kvinderne!“ Derpaa lagde jeg til i det latinste Sprog: „Hil dig, Maria, Guds Moder, fuld af Naade! Herren er med dig, du velsig- nede blandt Kvinderne; velsignet er dit Livs Frugt Jesus.“ Derpaa tilføiede jeg ogsaa Bønnen til hende om at nyde Godt af hendes Forbøn.

Neppe var jeg færdig med denne afgu- disse Bøn, før jeg horte lette Skridt i Forhallen, og da jeg saa derhen, fik jeg Die paa en liden, fin Skiffelse, der gjen- nem den smale Sidsdør traadte ind i Kirken og ilede henimod det Sted, hvor jeg sad. Det var Aime. Lufttrækket udenfra legede med hendes blonde Lokker og lette, hvide Dragt, og Belysningen gav hende Udseende af et overjordisk Væ- sen, idet hun svævede gennem Vuegan- gen; det ene Dieblik befandt hun sig i den mørke Stugge af en af de gothiske Piller, i det næste saldt den gyldne Lys- glans af de rige Glasmalerier i Vin- duerne, hvorpaa Solen skinnede, paa hendes Skiffelse og syntes at forklare den. Da hun kom nærmere, og jeg tillige blev var det uskyldige, straalende Blik i hen- des blaa Dine, maatte jeg uvilkaarlig tænke paa de Saliges Opstandelse, naar de gaa frem af Gravene i de nye, for- klarede Legemer og begive sig hen til de fuldkommede Retfærdiges Boliger; end- nu mere paafaldende blev dette mig, da hun stod nedenunder Trinene til Kapel- let, hvor jeg sad: thi da jeg faderlig rakte Haanden ud mod hende, og hun steg op til mig, lyfte en Venlighed ud af hendes Dine og alle hendes Træk, der kun kunde stamme fra oven. Jeg mod-

tog hende rørt med de Ord: „Menneskenes Frelser og Engelenes Herre velsigne dig, mit kjære Barn! Ligesom du paa Jorden kaldes den elskede*), saa være du ogsaa i Sandhed elsket i Himlen!“ Derpaa opfordrede jeg hende til at skrifte og bad hende især at meddele mig alt det, der stod i Forbindelse med Gaarsdagens Begivenhed. Hendes Fortælling gav mig Anledning til mange Spørgsmaal, der angik hendes tidligere Liv, og hvad jeg paa denne Maade fik at vide af det kjære Barns Livshistorie, vil jeg nu meddele mine Læsere i Sammenhæng, skønt med Aimes egne Ord.

„Jeg er født i England og mindes endnu ganske tydelig mit Hjem. Vi boede i et smukt, hvidt Hus med en stor Have, fuld af de vakreste Blouster udenfor og megen Skov i Nærheden. Huset stod paa en Bakke; fra vore Vin- duer kunde vi se græssende Hjorde og i det Fjerne blaa Høie og Landsbjer. Skoven laa saa nær vort Hus, at naar Vinduerne stod aabne om Sommeren, kunde vi ganske tydelig høre Vindens Susen mellem Trærnes Blade, Fug- lenes lydige Sang, Skovbækkens Ris- len og Biernes Summen. Min Fader pleiede at gjøre mig opmærksom paa de forskellige Slags Lyd fra Skoven, og hver Gang jeg nu hører noget Lignende, maa jeg strax tænke paa mit Hjem og paa min kjære Fader, der saa ofte spad- serede med mig i Skovens dybe Stugge og viste mig alt det, som Hans Haand, der døde for os paa Korset, havde skabt, og hvorledes Guds Visdom, Godhed og Storhed aabenbarede sig gennem det Altsammen. Min Moder, min elskede Moder, levede ogsaa dengang; jeg min- des endnu, hvorledes det saa ud i Dag- ligstuen, hvor jeg ofte legede, og hvor

*) Aime er det franske Ord for „elsket“.

hun i Stumringen lod mig sidde paa sit Skjod. Hun lærte mig at læse og kysse mig, naar jeg havde været snil og flittig. Jeg kunde se paa hendes Ansigt, i hvilken nær Forening hun stod med den Gud, til hvem hun saa ofte bad. Naar hun talte med mig om den Herre Jesus, havde hendes Dine saadan deilig Glans, og jeg forstod ogsaa af hendes Ord, hvor høit hun elskede Frelseren. Da tænkte jeg: hvor god og elskværdig maa ikke han være, som Moder holder saa meget af. — Jeg havde ogsaa en Broder, som var et Aar ældre end jeg. Hans Loffer var som lys Silke, og hans Dine som Himlens Farve. Desuden havde jeg en ganske liden Søster, der saa ud som en Engel, naar hun sov. Men saa kom den ene Sorg efter den anden. Først døde min Fader og nogen Tid derefter min lille Søster og min Broder, begge af en smitsom Feber. Jeg blev derfor sendt bort fra Hjemmet og kom aldrig mere tilbage, thi medens jeg var borte, døde ogsaa min Moder. Hvorfor jeg netop blev sendt hi d, ved jeg ikke, men det ved jeg, at jeg ikke mere har noget Hjem i England."

Det kjære Barn tørrede ved disse Ord sine Dine og saa derpaa paa mig, som om hun ventede flere Spørgsmaal.

"Føler Du dig lykkelig her, Aime?" spurgte jeg rørt.

"Ja, Fader," svarede hun, "Fru Bule er meget god mod mig."

"Og har du Intet at beklage dig over?" spurgte jeg videre.

"Nei, kjære Fader, — naar jeg kun havde min lille Bog igen."

"Men, kjære Aime, det er ikke nogen Bog for dig, og det synes mig, som om du ogsaa vidste dette, thi hvorfor gaar du ellers altid til et ensomt Sted, naar du vil læse i den? Vilde du gjøre det, hvis du ikke troede, det var urigtigt?"

"Det er ikke derfor," svarede hun med et mildt Blik, "men fordi jeg ved, at Ingen her bryder sig om det, der staar i min Bog, og dog er det just det, der gjør mig saa lykkelig."

"Hvad er det da, som gjør dig lykkelig?" spurgte jeg.

"Det, som mine Forældre allerede lærte mig, da jeg var et lidet Barn, — at Gud har sendt sin Søn for at dø for mig, og at hans Blod gjør mig ren og uskyldig. Derfor maa jeg elske Bibelen over alt Andet i Verden og flittig læse i den, thi i den taler Gud til mig om sin kjære Sønns Død og om Troen paa ham, og der staar ogsaa Alt, hvad han vil, jeg skal gjøre."

"Men hvorledes kan et Barn som du forstaa Bibelen?"

"Det ved jeg ikke, Fader," svarede hun naivt. "Jeg har heller ikke nogen stor Bibel; min lille Bog indeholder kun ganske smaa Stykker af Bibelen, og dog fortæller den mig saa meget Godt."

"Og det er?" — spurgte jeg.

"Den fortæller mig Alt, hvad min Frelser har gjort for mig, — hvorledes han for min Skyld er bleven Barn og siden har baaret mine Synder, fordi han vilde frelse mig og gjøre mig salig. Naar jeg læser dette, saa føler jeg, at Jesus drager mit Hjerte til sig, og er vis paa, at han er hos mig, skjønt jeg ikke kan se ham. Jeg finder ogsaa i min Bog herlige Løfter om en lykkeligere Verden end denne, hvor jeg vil finde et langt bedre og ventligere Hjem end det, jeg har mistet, og hvor jeg vil gjense mine Forældre og Søskende. Ofte, naar jeg har været alene i Haven og læst i min lille Bog, — o, kjære Fader, da har jeg haft saa glade Tanker og, naar jeg sovned ind, saa skjonne Drømme. Fællemlen drømte jeg, at den Tid allerede var kommen, da den Herre Jesus skal være Konge over alle

Jordens Lande. Eller ogsaa saa jeg i min Drom Steder, der mindede mig om mit kjære Hjem. Min Fader kom da hen til mig og min Moder, Søster og Broder, alle forklarede som Guds Engle og fulgte af den Herre Jesus, min kjære Frelser. — Naar jeg ser Noget, som glæder mig, da erindres jeg ofte om det, jeg har læst, tænkt eller drømt, men især er der et Sted langt inde i Skoven, som jeg ifjor ofte besøgte, og som mindede mig saa levende om alle disse Ting. Ogsaa naar jeg hører Musik eller Klokkernes Ringen, eller Orgelet under Messen, fyldest mit Hjerte med Glæde ved Tanken paa det, der skal komme, og da længes jeg efter den Tid, da jeg skal saa se min Frelser og mine kjære Forældre. Dog ved jeg ogsaa, at jeg ikke maa være utaalmodig efter at forlade denne Verden, hvor De, kjære Fader, og Fru Bule og mange Andre er gode og venlige mod mig.“

„Du taler kun om Gudhed og Venlighed, Aime; har du da ingen Uvenlighed at beklage dig over? Føler du ingen Misundelse, intet Had i dit Hjerte mod dine Kamerater? Du ved, at det nu er din Pligt at bekjende disse Følelser, ivald du har dem.“

Hun saa noget forundret paa mig og gjentog Ordet „Had“, som om hun ikke forstod, hvad jeg mente.

„Jeg vil udtrykke mig tydeligere, Aime,“ sagde jeg. „Er dine Medelever altid saa snille mod dig, at du aldrig føler Brede eller Uvillie mod dem i dit Hjerte? Kan du virkelig elske dem Alle sammen?“

„Skaarastes var de lidt haarde mod mig, kjære Fader,“ svarede hun, „men jeg haaber, at jeg alligevel holder af dem.“

„Er de da ikke ofte uvenlige mod dig?“

„Ikke just mod mig i Særdeleshed,

men de trætter vel mangengang lidt indbyrdes. Dog — kan vi vel vente Andet? Er ikke vore Hjerter onde, kjære Fader? Men naar de er uvenlige mod mig, da tænker jeg paa mit skønne Hjem i Himlen, og saa forvinder jeg det snart igjen.“

„Grunden til, at du ikke fristes til at gjengjelde deres Uvenlighed er altsaa den, at dine Tanker bestjæftige sig med de fremtidige Ting. Hvis dette virkelig er dit Hjertes Tilstand, kjære Aime, da er du et meget lykkeligt Barn, lykkeligere og rigere velset end alle de Born, jeg hidtil har lært at kjende. * Sig mig, hvor længe dit fromme Sind har været opfyldt af disse himmelske Ting?“

„Jeg tror ikke, at jeg har et fromt Sind, min Fader; ofte maa jeg græde over de Tanker, som opstaa i mit Hjerte og skamme mig for Gud og Menneftene. Jeg er i Sandhed ikke noget godt Barn; men siden mine Forældres og Søstendes Død volder Intet mig saa stor Glæde som at tænke paa, at jeg engang skal gjense dem. Jeg ved ogsaa, at dette ikke vil ske, hvis jeg ikke her elsker min Frelser, og stræber at adlyde ham.“

„Det er sandt, min Datter.“ Derpaa opfordrede jeg hende til at vende sig til Jomfru Maria og de andre Helgener, for ved deres Forbon at saa Hjælp til at føre det hellige Liv, som hun stræbte efter. Jeg pegte ved disse Ord paa Billedet over Alteret og opfordrede BARNET til opmærksomt at betragte det milde, huldfulge Udtryk i den hellige Jomfrues Ansigtstræk.

„Billedet kan ikke høre mig,“ sagde hun.

Jeg vedblev at anbefale hende den virkelige Jomfru Maria, som Billedet forestillede.

„Var hun ikke et Mennefte, en Kvin-

de?" spurgte Barnet i en tvivlende og forundret Tone.

„Bistnot", svarede jeg, men saa begyndte jeg at indprente Barnet den katholiske Kirkes Fornuftgrundene for dets vederstyggelige Afguderier, som den driver med Jomfru Maria.

Den Lille slog Dinene ned uden at svare, indtil jeg havde gjentaget det endnu en Gang. Endelig saa hun atter paa mig med sit milde Blik og spurgte: „Veder De til Helgenerne, Fader? Min Moder sagde mig engang, at der var intet andet Navn givet blandt Menneffer, ved hvilket de kunde blive frelst, end den Herres Jesu Kristi Navn." (Ap. Gj. 4, 12.)

Jeg har allerede antydet, at Tvivl om Rigtigheden af mange af min Kirkes Lærdomme kort i Forveien havde foruro-

liget mig. Men i det Dieblit, jeg nu fortæller om, foer en saa klar Sandhedens Lystraale gennem min hidtil formørkede Sjæl, at jeg ikke kunde svare Barnet et Ord. Stum og forlegen sad jeg der, medens den Lille, uden at ane, hvor dybt hendes mægtige, tveeggede Sværd var trængt ind, stod foran mig i sin barnlige Ydmyghed. Nu lod Klokkens Toner fra Kirkeetaarnet og gav mig en velkommen Anledning til at slippe ud af Forlegenheden. Jeg reiste mig og sagde: „Tiden er ude, jeg tør ikke dvæle længere," udtalte hurtigt en Velsignelse over Barnet og skyndte mig ud af Kirken, idet jeg forstyrede hende, at jeg ikke blot vilde skaffe hende den lille Bog igjen, men ogsaa Tilladelse til at læse i den, naar og hvor hun vilde. (Fortj.)

Den afrikanste Struds.

Den afrikanste Struds kunde, naar der alene blev taget Hensyn til Storrelsen, kaldes „Fuglenes Konge", thi den er den største af alle nulevende Fugle: over Ryggen har den en Høide af 5 Fod, og Halsen er saa lang, at Hovedet kan reises 4 Alen (8 Fod) over Jorden. Hannen er noget større end Hunnen. Kroppen er langagtig og temmelig svær, den veier 2—300 Pund. Fodderne ere høie og kraftige; de mangle Bagtaa, og hver af dem er forsynet med 2 brede og korte Tæer, en større og en mindre, hvilke ende i hovagtige Negle, og under dem ligge Trædepuder. Strudsen har en tynd, meget boielig Hals, et lidet Hoved med smaa Dine, og et kort, bredt, fladt Næb. Hovedet samt et Stykke af

Halsen og Benene ere næsten nøgne, hvorimod Kroppen er bedækket med Dunfjær, o: Fanens Bistraaler ere ikke hængede sammen ved smaa Krøge saaledes som paa andre Fugles Dækfjær; desuden ere Straalerne slappe, saa at Fjærklædningen næsten ligner Haar eller Uld. Halsen er forsynet med en Duff af store Dunfjær, men især udmærke nogle af Vingernes Fjær sig ved deres Storrelse og Stjornhed. Saadanne Fjær ere ikke stiftede til at drive Fuglen frem gennem Luften; desuden ere Vingerne saa smaa, at de ikke vare i Stand til at bære Strudsens tunge Legeme gennem denne, selv om de havde Fuglenes sædvanlige Svingfjær. Strudsen er i det Hele taget ikke indrettet til at flyve. Dyrrets Knokler

ere ikke saa lufftylde, som de øvrige Fugles, men tildels marvfyldte, som Pattedyrenes. Brystmusklerne, der af Fuglene bruges til Vingernes Bevægelse og ere fæstede paa begge Sider af Brystbenets fremstaaende Kam, ere svage hos Strudsen, og Brystbenet er kun en flad Blade uden Kam. Flyve kan denne Fugl altsaa ikke, men til at løbe er den en Mester; den kan bruge sine Ben, som en Agerhone, og i Farten berører den kun Jorden med sine vidt adstilte Fødder for h-er sjette eller syvende Aften; men den understøttes da ogsaa i Løbet af Vingerne, med hvilke den baster, som om den roede sig frem. En kort Tid kan Strudsen løbe ligesaa hurtigt, som et Stog paa en Jernbane, og det falder vanskeligt at indhente den, selv om man er til Hest; i Flugten slynger den ofte store Stene langt tilbage med Benene, men den kan ikke hæve sig høiere fra Jorden, end et letfødet Pattedyr, f. Ex. en Hjort.

Strudsens Føde bestaar i Græs, Fro, Rødder, Blade, Akasiefjud og Smaadyr; Marven af en Art Melon udgjør dens Yndlingsføde. Den er et sty Dyr, der løber sin Vej, naar den mærker Uraad, men som iøvrigt forsværer sig ved at slaa ud med Benene og baste med Vingerne; med et eneste Spark af dens særdeles muskuløse Ben har den strakt mangan Hyæne eller Echafal til Jorden. Det er sagt, at naar Strudsen ligger paa sin Rede, strækker den sin lange Hals hen paa Jorden i den Tro, at hvis den skjuler sit Hoved og ikke kan se Noget, er den vel forvaret; men dette gjør den snarere, for at dens lange Hals ikke skal falde Fienden i Dine. Strudsen lever flokkelig sammen med store Skarer af Zebraer og Antiloper; disse Dyr betror sig maaske til den hoi Fugls skarpe Blik, der ser Faren langt borte. Flere Rei-

fende fortælle, at Strudsens Stemme bestaar i en Brølen, der i hoi Grad ligner Lovens. Eggene lægges i Sandet, hvor der er dannet en simpel Fordybning, der er omtrent et Skridt i Gjennemsnit og nogle Tommer dyb. Man kan ofte se 45 Egg i den samme Rede, hvilket er et Tegns paa, at flere Hunner have denne tilfælle. I de varmeste Strækninger overlades Eggene Udrugning maaske, i det Mindste om Dagen, til Solens Varme, men i Egne, hvor det er mindre varmt, stiftes Hannen og Hunnen med at rugge; denne ligger paa Reden om Dagen, hin især om Natten, da det foruden at vedligeholde den nødvendige Varme ogsaa gjælder om at holde næsvise Pattedyr borte fra Reden; nogle Indfødte i Sydafrika fortælle, at Strudsen forlader sin Rede om Middagen. Efter 38—40 Dages Rugning komme Ungerne frem. Rundt omkring Reden ligger nogle Egg spredt, hvilke tjene Ungerne til Mæring i den første Tid, da Steppens haarde Planter kun daarlig ville passe til disse Smaas fine Maver. Strax efter Udklækningen kunne Ungerne løbe muntert omkring og følge de Gamle. Deres Farve ligner den graa Jordbunds, og de ere ikke beklædte med Dun, men med Pigge eller et Slags grove Borster, hvilket giver dem en vis Lighed med et Hindsvin og bevirker, at de ikke saa let komme til Skade ved Stene eller torneede Planter. Naar de forfølges, sætte de sig ned, men saas-art de ere saa store som en almindelig Gaardhone, kunne de rende afsted med en forbausende Hurtighed.

Strudsen kan i mange Henseender sammenlignes med Kamelen. Naar disse to Dyr hvile, støtte de sig paa Puder, der ligger paa Brystet, begge have en lang, muskuløs Hals, Fødderne se næsten ens ud, saavel Strudsen som

Kamelene ernære sig af tørre Planter og kunne udholde de tørste i meget lang Tid, kort sagt: begge Dyrs Natur tillader dem at leve i Ørkenen. Derfor lader Arabernes Indbildningskraft Strudsen nedstamme fra en Fugl og en Dromedar.

Strudsen jages for Hjærenes, Hudens, Fedtets og Kjødets Skyld. Et Pund af dens smukke, sorte og hvide Vingefjær betales paa Kap med 2—12 Guineer, og hvert af disse Myntstykker gjælder omtrent 5 Dollars. Jo mere silkeagtig Fanen er, og jo tyndere Skifter Hjærene have, desto kostbarere ere de. Der skal 70—90 Stykker til et Pund, men hver Struds leverer neppe mere end et Dusin, thi det er ikke alle Hjærene, der kunne bruges som Pjnt. Allerede i det 13de Aarhundrede udførtes de til Europa. Flere afrikanske Folkesæd danne meget smukke Skjærme af Strudsfjær, for med dem at beskytte Legemet mod den glødende Sol. Man fortæller, at flere Negerstammer anvende saadanne Skjærme paa Jagten. Naar det saarede Dyr vil anfælde Jægeren, sætter han de boligende Fjær i Sandet, og medens det udgyder sin Vrede over dem, stoder han sin Vandse i det. Strudsens tykke Hud er en Handelsgjensstand i Afrika og skal i Tunis og Tripolis blive betalt med omtrent 12—15 Dollars. De gamle Strudses Kjød er, ligesom Zebræens, grovt og af daarlig Bestaaenhed, selv Araberne, der ellers ikke have Ord for at være kræsnere, vrage det; derimod smager Ungernes godt. Ogsaa Fedtet spises.

Buffmandene, der bo i Sydafrika, bruge følgende List, for at nedlægge Strudsen. En af dem indretter sig en Slags Straasjævel, som han bedækker med Strudsfjær paa en saadan Maade, at den kommer til at ligne denne Fugls Krop; dernæst udstopper han en Strudshals med Hoved paa og stikker en Stof

derigjennem. Først gaar han ud paa Jagt, farver han sine Negerben hvide; derpaa lægger han Sadelen paa sine Skuldre, bærer i den høire Haand den udstoppede Strudshals, men i den venstre Buen og de giftige Pile. Ser Buffmanden nu en Flok Strudse, lader han, som om han selv hørte til deres Selskab: snart gaar han omkring og stikker Hovedet ind i Buffene, for tilskyndende at neppe lidt af dem, snart gaar han, snart løber han i Galop, nu staar han stille og dreier speidende Hovedet til alle Sider, saa ryfter han Hjærene, og tilsidst kommer han paa denne Maade saa nær til Flokken, at han kan sende sin dræbende Pil ind i en af Fuglene. Hvis de andre Strudse da blive bange og løbe sin Vej, følger han Troppen for om mulig at gjentage sit Skud. Men det sker ogsaa stundom, at en klog Hanstrud ikke vil fæste Tid til den udpyntede Mand, men forfølger ham, som da maa se at komme afsted saa hurtigt som muligt, og det helst i Læ af Strudsen, thi flyr Manden ikke, udsætter han sig for at komme til at smage dens Fodspærk og Vingeflag.

Strudsen jages ogsaa til Hest. Naar Beduinerne have opdaget en Flok af disse Dyr, omringe de dem ved Hjælp af letfodede Gangere, afspærre dem Veien til Flugt og drive dem tættere og tættere sammen. Til sidst blive Strudsene saa udmattede, at de falde om og kunne da med Lethed dræbes.

Før Rugetiden træffes disse Fugle ofte i den trykkende Hede, liggende paa Sandet med udbredte Vingler og aabent Næb, vansmagtende af Hede og ventende paa den forfriskende Fugtigbed og Kjølighed, og da kan en eneste Rytter, efter at have forfulgt den i kort Tid, dræbe den, ja selv en hurtig Fodgjænger kan i et saadant Tilfælde faa Bugt med den.

I Fangenskab viser Strudsen sig som en særdeles graadig Fugl; den sluger næsten Alt, hvad der bydes den. I Londons zoologiske Have rakte en Dame sin Håndstke frem for en Struds, der tog og slugte den, og en Mand fortæller, at han hver Aften gav en tam Struds Avispapir, som den slugte, skjønt den ellers fik god Kost. Engang blev et Par Strudse ført gennem en Byes Gader, og der kom mange Folk, for at se dem, blandt andre en god, gammel Husmoder, som holdt Nøglen til sit Hus i Haanden. Pludselig træder en af Strudsene nok saa stolt hen til hende, bøier Halsen ned, og inden hun ser sig for, er Nøglen forsvunden gennem Fuglens Gab.

En Naturforsker beretter, at han i Senegal saa et Par tamme Strudse; den største af dem tillod, at to smaa Negre satte sig op paa den; saasnart den følte Trykket af Gutterne, begyndte den at løbe og standsede først, da den havde givet dem en Ridetur rundt om Landsbyen nogle Gange, og Veien blev spærret for den. Naturforskeren havde Lyst til at se, hvor stærke Strudsene var, og fik to vorne Negre til at stige op paa hver af dem. I Begyndelsen galopperede de med meget korte Skridt, men da man drev paa dem, udbredte de Vingerne og løb saa hurtigt, at det neppe kunde sees, at de berorte Jorden.

I Tell, o: Rysstrækningen af Algier,

holdes Strudsen hist og her som Husdyr, mest for Eggenes Skuld. Hvert af disse veier 3 Pund og indeholder ligesaa meget som et godt Snes Honseæg. Angaaende Strudseæggenes Smag ere Meningerne delte. En beromt Rejsende paastaar, at de have en stærk, ubehagelig Lugt, og at man kun kan lise dem, naar man paa Reiser i Stepperne i længere Tid har været vant til mindre god Kost, medens en anden Mand siger, at disse Eg stattes hoit ikke alene af de Indfødte, men ogsaa af Rejsende. Man skalde tro, at en sulten Mave nok kunde noies med et saadant Hjempeæg til et Maaltid, men en Rejsende saa dog Hottentotter, der kettelig satte to tillivs og ovenikjøbet slugte en Masse Strudsefædt.

Der har været Tale om at indføre Strudsen som Husdyr i Sydeuropa, da man mente, at dens Fjær og Eg kunde staa Eieren stor Fordel; men det kan dog ikke betale sig at lade den fortrænge det almindelige Fjærtræ, thi skjønt en Struds Mæt igjennem frembringer ligesaa meget Eggehvidestof og Blomme, som 30 Høns, æder den vel ligesaa meget, som 50 af disse Husfugle. Forresten vil Strudsen allerede i Tell ikke udruge sine Eg, hvilket efter de Indfødtes Forsikring ikke saa meget har sin Grund i Landets kjoligere Klima, som deri, at Fuglen mangler den Kost, Naturen driver den til at søge i vild Tilstand.

(Efter Dansk Landbotidende.)

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

En Hest som Postfører. Den øverste Gaard i Bang i Valders heder Opdal; herfra og til Nystuen ved Ultravand paa Fjælsjeld er der en norsk Mil, omtrent 7 engelske Mil. Paa Opdal var der Post-Stifte før i Tiden, og Gudbrand Opdal havde en gammel Hest, som var saa paalidelig og saa vel kjendt paa Veien, at den engang, da det var stygt Drev i Fjeldet, saa ingen Mand bovede sig ud, gif alene om Natten til Nystuen med Postkættene sættede paa Ryggen i Klov; den kom ogsaa alene tilbage med den vestre Post, som Knut Nystuen havde givet den med paa Tilbageveien. Dette skal have hændt engang imellem 1840 og 1850. Den Mand, som har fortalt os det, tilføiede, at Hesten vrinskede, da den om Natten kom frem til Nystuen, for at kalde Folk ud; ligesaa, at Opdalsmanden havde sendt Brev med for at underrette Knut Nystuen om, at Hesten var sendt afsted alene; han siger, at Hesten levede paa Opdal til den blev 27 Aar gammel.

An m.: Kan Nogen af „For Hjemmet“ Læsere give os paalidelig Underretning om, at det Fortalte virkelig er passeret samt give os Aarsaal og om muligt Dato, da det skede, saa skal det fornoie os at meddele det i et senere Nummer af „For Hjemmet“.

Solvarmen anvendt. Problemet om Anvendelsen af Solstrålerne til Drevkraft har beskæftiget mange Mennesker op igjennem Tiderne, uden at man kan siges at være kommet Løsningen noget videre nærmere, og det omendstjont der theoretisk taget Intet synes at være iveien. Solvarmen er jo, efter den nu af Alle antagne Betragtning,

intet Andet end Bevægelse af Æther-Molekulerne, og der synes ikke at kunne være Noget til Hinder for, at en saadan Bevægelse skal kunne overføres til det almindelige mekaniske Arbeide.

Alle de Forsøg, som lige siden Oldtiden har været gjorte i denne Retning, har gaaet ud fra Anvendelsen af Speile. Det er bekendt, at en hulblank Kilde afboier alle de Straaler, som falde ind paa den, saaledes, at de samles i Brændpunktet, hvor der frembringes baade stærk Varme og stærkt Lys. Man har nu forsøgt at bringe Vand i Kog ved at anbringe vedkommende Kar i Brændpunktet af et større eller mindre Speil, og dette lykkedes naturligvis ogsaa. Da Dampmaskinen var konstrueret, laa det jo nær at lade Dampskjedelen opvarmes af Solen og saaledes drive en eller anden Maskine uden Anvendelse af Brænde. Det sidste Experiment i denne Retning udføres for nogen Tid siden i Tuileri-haven i Paris af en M. Bisre.

Ved Hjælp af et parabolisk Speil, 3.5m i Gjennemsnit, opvarmede han en i Speilets Arel opstillet cylindrisk Kjedel, der atter drev en, rigtignok ikke syn-derlig stærk Dampmaskine. Denne var paa sin Side Drevkraften for en Bogtrykkerpresse, hvorfra en for Leiligheden lavet Avis, le Soleil (o: Solen) udgif. La Nature bringer en Tegning af hele det smukke Apparat, der jo vistnok ikke er bestemt til at gjøre nogen Revolution i Bogtrykkerkunsten, men dog maaste i Lande, som er mere begavede med Solvarme end vort, kan rixe sig praktisk ved adskillige Leiligheder.

(Naturen.)

Mindre Notiser. Fredag den 5te Januar sidstleden døde Skifertækkeren Charles Bayley i Baltimore, 73 Aar gammel. Han havde været syg i 33 Aar af Bestadigelser, som han fik ved at falde ned fra Taget af en høi Bygning.

— Kglig udrensende man en tilstoppet Kende under et Hotel i Washington og fandt der et Gulduhr, to Sølvuhre, to Lyøedollar Guldstykker og en Guldring.

— Emil Frey, the new Swiss Minister to this country, was here in 1861, entered the army as Captain of the Eightysecond Illinois Volunteers, and was captured by the Rebels and confined in the Libby Prison. The Government had condemned a Rebel, Capt. Gordon, to death, when the Rebels sent a dispatch that Capt.

Frey would be considered the hostage for Gordon. President Lincoln therefore stayed the execution of the Rebel, and Gordon and Frey were soon exchanged. Monday morning Gordon called on Minister Frey, and thus the two men whose lives twenty years ago depended on each other met for the first time. (Chicago Trib.)

— Den 263de Aarsdag for „Pilegrim-Fødrenes“ Landing fejredes i Plymouth Rod, Mass., den 22de December med høitidelige Ceremonier. Den historiske Klippe eller Sten („Rod“), hvorpaa Pigen Mary Chilton først satte sin Fod, hilsendes med Kanonsalver, man sang Psalmer, paahorte Taler og havde en selskabelig Banquet (o: Festsmaaltid).

Gaader og Opgaver.

No. 215 (Voggrif). 19 Vogstaver; 4. 18. 14. 10. 16. 8. er en D; 1. 11. 19. er en Bølgfrugt; 6. 7. 2. 13. 12. er en Titel; 9. 15. 17. er en Del af et Hus; 7. 3. 5. er et Skovdyr; det Hele er et Ordspøg.

No. 216. Op skriv Grundtallene (1—9) saaledes, at du, ved at lægge dem sammen (addere dem), faar 100.

Oplosninger til No. 1.

No. 213. Sædeformet paa Ageren.

No. 214. Testator har ved sin Udtryksmaade vist, at han vil have sin Formue betragtet som 17 Attendedele af et Helt; ved at drive sin Elefant ind i Kvien stiller Sum Punk dem Generalnævneren for Die og sætter dem ifstand til at indse, hoormange Elefanter der tilkommer hver af Brodrene.

F n d h o l d: Thorvaldsen og hans Kunst. — Fra Roms Katakomber. — De ashryfste Udgravninger og det gamle Testamente. — Skoolikierne. — Den afrikanske Struds. — Blandinger. — Nyt og Gammelt. — Gaader og Opgaver.

R. F. Gibson,
JUSTICE OF THE PEACE,
INSURANCE, COLLECTING AGENT, REAL ESTATE.

Office in Adams Block, Winnebago St., DECORAH, IOWA

C. R. WILLETT,
N. WILLET.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEY'S AT LAW,
DECORAH, — — — — IOWA.

Hans Johnsen,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Bidstler etc.,
forfærdiger i sit eget Værksted efter Bestilling alle Slags Buder, Sæleringe etc.

Decorah, - - - - Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffeovne samt
Kobber- og Blikvarer, Gaardsredskaber og Verktøi, Bygningsmaterialier,
saa som Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Vighvidt og Nie.

Kobber- og Blikvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

E. CUTLER

ATTORNEY AT LAW & General Insurance Agent.
Office in Adams Block.

DECORAH, IOWA.

Ældre Bind af „For Hjemmet“ for en Del til nedsatte Priser
— se næste Side.

J. T. RELF,
PHOTOGRAF,

handler med Rammer, Lister, Albums, Flieds-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc
Gamle Billeder kopieres.

Smaaobørn fotograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. ☞ Alle mine Negativbilleder retoucheres af den udmærkede Retoucher, Hr. Eugene Austin. Afslæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgomerys Drugstore,
Decorah, Iowa.

North Hotel.

CHRISTIANIA HOUSE, tæt ved Washington St. Broen
DECORAH, IOWA,

anbefales Reifende af

Peder Jensen.

☞ Gode Staldrum findes til Afbenyttelse.

99 CENT STORE 99

Det smukkeste Udvalg af Galanteri-Varer i Decorah, passende til Bryllups- og Høitidspremierer og en elegant Samling af solvbleterede Varer forefindes altid. Her er ogsaa det rette Sted til at kjøbe Stambøger (Autographs), Photograf-Albums, Baser, Toilet-Gjenstande, Lamper, Speile og musikalske Instrumenter. Billed-Rammer leveres efter Bestilling.

Agentur for Crown Sewing Machine.

A. N. Vance, Water St., Decorah, Ia.

PETER GJEMS,

Reisende Agent for

G. R. Montagues LaCrosse Steam Marble Works,
tegner Abonnement paa „For Hjemmet“. De, som tegne sig paa hans Liste, kunne betale Kontingenten til ham.

☞ **Real Estate for Sale.** I have for Sale Town property and improved Farms and can suit almost any kind of wants in this line. The said property is situated in and around the City of Decorah, Winneshiek Co., Iowa. Prices low and terms to suit purchaser.

Apply to
(13 t. f.)

E. P. Johnson,
Office in Adams Block, Decorah, Iowa.

C. C. COOK Optikus og Uhrmager, har tilsalgs Brillor de bedste i Handelen. Pomme- og Stue-Uhre repareres smukt. Tæt ved Post Office, Decorah, Iowa.

For 10 Cents

sendes portofrit et Hefte, indeholdende „To ældgamle Sange fornøede“, nemlig **Solvtalvisen** og **Den gyldne ABC**, 8 for 50 Cts., 20 for \$1.00, 100 for \$2.50. Adresse: R. Thronsen, Dr. 1014, Decorah, Iowa.

Ældre Bind af „For Hjemmet“.

For at realisere et Rest-Oplag sendes efternævnte Bind af „For Hjemmet“ til hvilkensomhelst Adresse her i Landet ved Modtagelsen af vedsoiede, tildels nedfattede Priser, nemlig: 18de Bind („Pater Clemens“ og Gustaf Vasas Historie) for 50 Cents; 19de Bind („6 Aar blandt Indianerne“, en ung Piges Historie m. m.) for 50 Cents; 20de Bind (Nordvestpassagens Opdagelse, mange mindre Fortællinger) for 50 Cents; 21de og 22de Bind (hele Aargangen 1881, Familien Heldringen m. m.) for \$1; 21de Bind alene (Halvdelen af Familien Heldringen, meget andet Læsestof) for 40 Cents; 23de Bind (Peter Paul Bergerio, Anna Ross, Skodduen, Skjult i Gud m. m.) for 80 Cents; 24de Bind (Den Ugifte og Vambergs Rejse i Mellemasien) \$1. — Alt. saa langt det rækker. Skulde et rekvireret Bind være udsolgt, vil et andet Bind blive sendt i Stedet. Naar Beløbet er under \$1, kan man sende Stamps, men forsigtigt indlagte, saa de ikke klæbe sammen. Dette turde være en beføiem Leilighed for Belyndere af Bladet til at gjøre det bekendt i nye Kredse; derved vilde de ogsaa hjælpe Udgifteren til at blive af med et Rest-Oplag, som forhaabentlig kunde gjøre Nytte, hvis det blev læst. (Et Bind er 12 Hefter).

Adr.: R. Thronsen.
Box 1014, Decorah, Iowa.

Iver Larsen
selger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
I Brødrene Gullifjønns forrige Store.
Decorah - - Iowa.

A. C. Smith, M. D.,
Dien- og Dre-Læge.
Decorah - - Iowa.

12te Udgang af „For Hjemmet“
(21de og 22de Bind)

indeholdende den udmærkede Fortælling „Familien Hældringen“ samt 15 mindre Fortællinger, foruden meget andet interessant Læsestof, (24 Hefter, 720 store Sider) sendes portofrit for \$1.00. („Familien Hældringen“ koster alene omtrent \$3.00 i Bogladen.)

Adresse: **A. Thronsdjen,**
Bog 1014, Decorah, Iowa.

Ny Möbelhandel.

J. JACKWITZ.
DECORAH, IOWA.

Alle Slags Møbler, saavel simple som fine og elegante, sælges til deres billigste Priser. Reparationer udføres.

Ligklister hæves paa Lager. Begravelser besørjes.

Nogle Rest-Exemplarer af

Socrates's Forsvarstale ved Platon

samt Fortællingen „To Søstre“ (8 Hefter af „For Hjemmet“) sendes tilfalds men portofrit for 35 Cents.

Adresse **A. Thronsdjen,** Decorah, Iowa.

E. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
Adams Block, **DECORAH IOWA**

G. I. Wendling

forfærdiger

Kaleschevogne og Buggier
og forovrigt alleslags Hjoretsker efter Bestilling.
Reparationer udføres.

Beksted paa Hjørnet af Washington St. og Broadway.
Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Højskole for Gutter og Piger,
Northfield, Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er \$30.00 for Skoleaaret (10 Maaned) og for en Termin i Forhold. Koft billig. Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren
Th. N. Mohr, Northfield, Minn.

E. P. Haugen,

— Eier af —

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landsmand den Fordel, at de kan faa sin Inskription feilfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret Hr. J. W. Hoy og Thorvald Kopsland.
E. P. Haugen.

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive mig, samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og jeg skal da sende ham Tegninger med vedsoiet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar, han udvælger, tilligemed Ordre og Inskription samt nærmeste Fragt-Office.

E. P. Haugen.

S. O. Wilson, Merchant Tailor,

Beksted tværs over for Woolen Factory Store, Decorah, Iowa. Et smukt Udvalg af Tøier til Klædninger just modtaget. Alt Arbeide garanteres.